

**AGDER INGENIØR- OG
DISTRIKTSHØGSKOLE**

De første 25 år
1967 - 1992

378
Agd

Eles.1

Innhold

AID som pionerinstitution av statsråd Gudmund Hernes	9
Høgskolen mot år 2002 av rektor Ola Torkild Aas	13
SKOLE OG SAMFUNN	
Riss av SØTS/AID gjennom 25 år av Bjarne Berg	17
Ekspansjon i det tekniske skoleverk	19
Spillet om hvor skolen skulle ligge	22
Fra SØTS til AID	27
Beskjeden start	30
I eget hus	33
I forandringens tegn	39
Høyskolestatus og nye perspektiver	43
Faglig fremdrift	46
Vitalt miljø og nytt skolebygg	49
Skole og samfunn	56
Studentaktiviteter	58
Ansatte ved høgskolen i det første året (1967)	63
Ansatte ved høgskolen i jubileumsåret (1992)	63
Høgskolens studietilbud i jubileumsåret	67

Forord

25 ÅR - et kvart århundre er gått siden skolen (idag AID) så dagens lys. Det er naturlig ved en slik anledning å ta et tilbakeblikk; hvordan startet det hele, hva er skjedd, og hva forventer vi vil skje i årene som kommer?

Vi er ubeskjedne nok til å tro at en høgskole av den dimensjon vi etterhvert har fått, har en viss betydning i lokalsamfunnet. Med 1200 studenter og snart 200 ansatte setter skolen sitt preg på byen og miljøet.

Vårt ønske var at en person utenfor skolen skulle skrive historien, og da var valget enkelt. Hvem burde kjenne skolen og historien bedre enn Bjarne Berg, tidligere redaktør i lokalavisen, Grimstad Adressetidende. Bjarne Berg var journalist i avisen for 25 år siden, men ble noen år senere redaktør, og har følgelig fulgt skolen gjennom alle år. Vi vil takke Bjarne Berg for den entusiasme og glød han viste for oppdraget.

Vi vil også takke Grimstad Adressetidende som har stilt sitt billedarkiv til disposisjon, samt alle andre som har bidradd til at denne boken, på kort tid, kom vel i havn.

Grimstad, 26. oktober 1992

Redaksjonskomitéen

Reidar Akselsen
Knut Brautaset
Carl Erik Engh

Sats og trykk
Terjes Trykkeri as

ISBN 82-992752-0-2

© Agder Ingeniør- og Distriktshøgskole
1992

**AGDER INGENIØR- OG
DISTRIKTSHØGSKOLE**

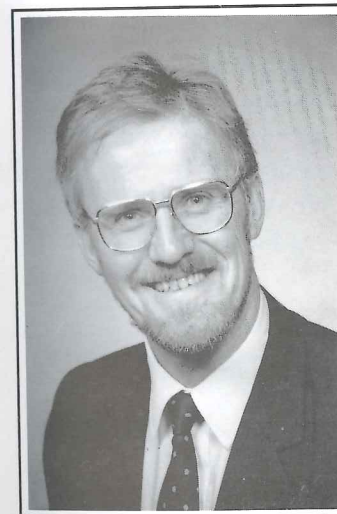
De første 25 år
1967 - 1992

Utgitt av:
Agder Ingeniør- og Distriktshøgskole
Grimstad

AID som pionérinstitusjon - Hilsen til høgskolens 25 års-jubileum

*Statsråd Gudmund Hernes,
Kirke-, undervisning- og
forskningsdepartementet*

Ved jubiléer er det vanlig å skue bakover, ofte etterfulgt av visjoner for fremtiden. Slik er også dette festskriftet lagt opp. Nå er det jo imidlertid slik at det er jubilarer selv som er den nærmeste til å redegjøre for fortiden, og har de beste forutsetningene for å skissere den ønskelige utviklingen for fremtiden. Jeg bidrar likevel gjerne med en hilsen i dette festskriftet, en hilsen som er formulert ut fra mitt ståsted og med vekt på det som departementet ønsker å formidle i denne anledning.

I etterhånd har det vist seg at Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner med etableringen av Sørlandets tekniske skole (SøTS) i 1967 hadde fattet en riktig og viktig beslutning, med stor betydning for de utdanningssøkende og for næringsliv og offentlig forvaltning i hele Agder-regionen. Som driftig og initiativrik skole bidrog SøTS alt fra starten av til å heve kompetansen i industri og arbeidsliv forøvrig.

SøTS ble drevet av disse fylkeskommunene i fellesskap inntil de tekniske skolene pr. 1. januar 1977 ble omorganisert til statlige ingeniørhøgskoler. Fra høsten 1977 ble Agder distrikthøgskoles avdeling i Grimstad innlemmet i den nye høgskolen, og institusjonen fikk navnet Agder ingeniør- og distrikthøgskole, eller i kortversjon: AID. Samtidig fikk høgskolen en ny administrasjons- og styringsordning, med valgt rektor, tilsatt administrativ leder og et demokratisk valgt høgskoleting

som det øverste interne beslutningsorgan, en ordning som inntil da bare distriktshøgskoler hadde hatt. Derved fikk vi et **høgskolesenter** med tilsvarende betydning som vi nå legger i dette begrepet. AID kan derfor i år også feire et 15 års-jubileum!

Det første skoleåret hadde SØTS 45 elever og 7 ansatte, mens AID i dag har nærmere 1250 studenter og vel 140 faste hovedstillinger. Høgskolen er gradvis blitt utbygd, først og fremst ved etablering av nye studier, og til dels på grunn av økning i kapasiteten ved etablerte utdanninger, men også ved fusjonering med andre institusjoner: den tidligere Arendal maritime høgskole og Statens gartnerskole på Dømmesmoen er integrert i løpet av de siste på årene. Med disse sammenslåingene er AID allerede utviklet til en utdanningsinstitusjon med et relativt bredt spekter av studietilbud, og høgskolen har nå vokst til å bli en av våre største regionale høgskoler.

Med sine erfaringer fra disse fusjonene må for øvrig AID sies å stå godt rustet til den forestående omstilling som reformen av det regionale høgskolesystem vil måtte medføre. Som kjent innebærer denne omorganiseringen bl.a. at høgskoler skal slås sammen til konsoliderte og integrerte høgskolesentra. Det gjenstår imidlertid ennå å se hvordan denne reformen vil bli gjennomført i Agder. Det samme gjelder spørsmålet om hvilken knutepunktfunksjon, faglig profilering og spesialisering det nye høgskolesenteret vil kunne få innenfor Norgesnett. Studietilbudene og fagmiljøet ved AID åpner i så måte for flere muligheter.

AID har vært en foregangsinstitusjon på mange måter. Det gjelder ikke bare det jeg alt har nevnt om sammenslåinger med andre høgskoler og tidlig innføring av en moderne administrasjons- og styringsordning. Det dreier seg også om høgskolens brede internasjonale engasjement, utvikling av nye studietilbud og samarbeid med næringsliv og fagmiljøer utenom det ordinære utdanningssystemet.

AID har bl.a. i en 10 års-periode hatt avtale med Universitetet i Linkøping om videreutdanning til sivilingeniørgrad for kandidater fra høgskolens teknisk-økonomiske studieretning. AID deltar videre aktivt i Nordplus-samarbeidet og har nylig fått sine første Erasmus-studenter. Det kan i denne sammenheng også være grunn til å nevne høgskolens ettårige videreutan-

ning i teknisk eksport for ingeniører og den treårige distrikts-høgskoleutdanningen innen samme fagområde, med innlagt opphold i Tyskland og England i løpet av studietiden.

AID har hele tiden vært i vekst og utvikling. Med sitt treårige ingeniørstudium i flyteknikk er høgskolen dessuten tillagt en nasjonal oppgave. AID har ellers et mangfold av utdanningstilbud som går langt utover tradisjonelle ingeniør- og distrikts-høgskolestudier: opplæring innen gartneryrket, desentraliserte 1. år under Norges landbrukshøgskole i hagebruk, i økonomi og ressursforvaltning og i landskapsarkitektur, treårig ingeniørutdanning i landskapsteknikk og treårig kombinasjonsutdanning i hagebruk og økonomi ved avdelingen på Dømmesmoen. Dessuten er høgskolen svært så foretaksom med omsyn til å satse på utdanninger innen prioriterte fagområder. Det gjelder bl.a. særskilte studier i miljøteknologi og mekatronikk. Fra høsten 1992 er det også satt i gang nye ettårige videreutdanninger i telematikk og datateknikk, viktige studier ikke minst fordi næringslivet i Aust-Agder er tungt rettet mot informasjonsteknologi. Videre planlegges et nytt studium i materialteknologi, som også er et fagområde med spesielle behov innen denne regionen.

AID særpreges også av en bred kontakt med næringslivet og offentlige etater. Dette gjelder såvel etter- og videreutdanninger som FoU-tiltak organisert som oppdragsvirksomhet. F. eks. er videreutdanningstilbudet i telematikk etablert i samarbeid med AID, Ericsson Telecom AS og Televerkets opplæring, og det nye studiet i materialteknologi planlegges i samarbeid med Elkem a/s Research.

AID har gjennomgående et sterkt fagmiljø. Høgskolen har bl.a. 9 høgskoledosenter, og ca. 13 pst. av lærerpersonalet har doktorgrad. Jeg har merket meg at den ene av disse var den første kvinne som tok doktorgraden ved Matematisk institutt under Universitetet i Oslo.

Læringsmiljøet ved AID anses for å være godt, men kan utvilsomt bli bedre. Det regner jeg som en av de store utfordringer for høgskolen i fremtiden, på lik linje med arbeidet for å rekruttere tilstrekkelig mange og dyktige studenter i kommende år. Da er det gunstig at AID kan vise til et mangfold av fritidsaktiviteter og sosiale tiltak; for også på dette området stiller denne høgskolen i fremste linje.

Jeg forventer at AID medvirker på en konstruktiv måte i den reformpolitikk det nå er lagt opp til innen høgre utdanning. Det er derfor også mitt håp at virksomheten ved den nåværende AID fortsetter som en forfriskende impuls når høgskolen skal fusjonere med en eller flere høgskoler til et fremtidig høgskolesenter i Agder, med et enda bredere studietilbud og sterkere fagmiljø. Med dette ønsker jeg studenter og personale lykke til med 25- og 15 års-jubiléene.

*Gudmund Hernes
Statsråd*

Høgskolen mot år 2002

*O*m 10 år har AID igjen skiftet navn. Grimstad har fått et høgskolesenter, et tyngdepunkt i landets høgskolesystem. Studenter fra hele landet søker seg til høgskolen, konkurransen for å komme inn er stor. Tilbudene er mange og allsidige på alle nivåer innen høyere utdanning. Studenter fra utlandet blir tiltrukket av det interessante miljøet, høgskolesenteret har fått et internasjonalt preg. Høgskolen er en viktig del av et aktivt kompetansesenter i regionen. Her arrangeres både nasjonale og internasjonale konferanser, her finnes et aktivt FOU-miljø, her foregår et nært samarbeid mellom næringsliv og skole, og her kan bedrifter få utviklet og prøvd idéer i et "kompetanseverksted".

Det er bestandig vanskelig å spå om framtida. Jeg drister meg likevel til noen tanker om utviklingen framover. Beskrivelsen ovenfor er ikke bare en drøm, men også et realistisk mål for en høgskole som har vokst jevnt og trutt i 25 år. Hvert år har studentmassen økt med femti studenter i gjennomsnitt. En stadig fornying av studietilbud har gjort høgskolen til et allsidig og spennende utdanningscenter i regionen. Fagområder som teknikk, økonomi, administrasjon og hagebruk danner en solid basis for en videre utvikling. Med utgangspunkt i denne faglige bredden skal vi skape morgendagens høgskole. Et viktig element i vår virksomhet vil bli kombinasjonsstudier.

Teknikk kombinert med økonomi og språk kan være et eksempel. En kombinasjon av landbruk og økonomi kan være et annet eksempel.

Den økende graden av internasjonalisering i vårt samfunn tvinger oss til å tenke i nye baner. Industrien blir stilt ovenfor strenge kompetansekrav blant annet fra EF. En del av høgskolens virksomhet vil være skreddersydd etterutdanning i nært samarbeid med næringslivet. Økende behov for forståelse på tvers av landegrensener gjør at kunnskaper om språk og andre kulturer blir et viktig ledd i bedrifters opplæringsbehov.

Høgskolen kommer fortsatt til å ha en grunnutdanning innen tradisjonelle fagområder. Aktiviteten innen videreutdanning vil imidlertid øke. Som en viktig brikke i Norgesnett vil høgskolen ha en rekke tilbud innen spesialområder i nært samarbeid med forskningsmiljøer og industri. Et samarbeid med Televerket og Ericsson i telematikk er alt i gang, et opplegg sammen med ELKEM i materialteknologi er den neste satsingen. Sterke fagmiljøer knyttet til miljøteknikk vil vokse fram. Dømmesmoen blir et senter for hagebruk, landbruk, miljø og biologi. Høgskolen vil ha utdanningstilbud helt opp på hovedfag- og sivilingeniørnivå innen flere fagfelt.

Fra og med skolestart 1994 vil studentene møte et høgskolesenter forskjellig fra dagens AID. En ny intern struktur vil danne rammen om vår virksomhet. Samarbeid med nye fagmiljøer øker antall tilbud. Et spennende kompetansesenter nært knyttet til høgskolen vil vokse fram. Et tett samarbeid med FOU-miljøer og industri gir muligheter for avanserte studentprosjekter og interessante forskningsoppgaver for ansatte, både på regionalt, nasjonalt og internasjonalt plan. Mange av våre studenter og ansatte vil ha opphold i utlandet knyttet til internasjonale forskningsprogram.

Antagelig bør jeg stoppe min filosofering om framtida her. Jeg er imidlertid sikker på at en del av tankene blir realiteter i løpet av de nærmeste årene. Vi opplever en politisk vilje til å satse på høyere utdanning. Sentrale myndigheter har gitt høgskolen god støtte i forbindelse med etablering av nye tilbud. Jeg føler at AID har en sterk posisjon i vårt utdanningssystem, og det skal høgskolen fortsatt ha.

Mange store ord og fine tanker teller lite når framtida skal skapes. Vi kan godt ha visjoner, vi kan godt drive virksomhetsplanlegging, men når alt kommer til alt; det er vi som er innenfor skolens vegger som skaper framtida gjennom vår daglige aktivitet. Forholdene må legges til rette slik at vi trives, noe som er en betingelse for god arbeidsinnsats og kreativitet. De første 25 år har gjort AID til en sterk høgskole. La oss fortsette slik vi har startet! Jeg vil gratulere alle tidligere studenter og ansatte, jeg vil gratulere dagens studenter og ansatte, og ikke minst vil jeg gratulere de som stod på for å etablere skolen, uten dem ville ikke AID vært mulig.

En jubileumshilsen fra

Ola Torkild Aas

Rektor

Bjarne Berg

**SKOLE
OG
SAMFUNN**

Et riss av SØTS/AID
gjennom 25 år

Ekspansjon i det tekniske skoleverk

Sørlandets Tekniske Skole, som nå er AID, var et resultat av 1960-årenes bølge av undervisningsreformer og skoleutbygging. Det gjaldt å komme i takt med utviklingen etter stagnasjonen i okkupasjonstiden, både materielt og kulturelt, og et mer avansert skolesystem var en avgjørende forutsetning for den vekst man håpet på. Samtidig ville man skape et mest mulig demokratisk skolesystem, som kunne gi all norsk ungdom den samme anledning til utdanning, faglig som alment.

I den teknologiske sektor var situasjonen uholdbar. Den skrantende industrien hadde et presserende behov for kompetent personell, mens landets tekniske skoler hverken var tidsmessige eller hadde tilstrekkelig elevkapasitet, selv om flere av dem var under utbygging. Mange unge som ville skaffe seg en moderne teknisk utdanning, måtte dra til utlandet, og særlig var det et stort antall som studerte ved skoler i Sverige. Ved private institutter i vårt naboland ble utdannet henimot 4000 nordmenn i årene 1945-1960.

På denne bakgrunn ble det i 1959 oppnevnt en utredningskomité med Aker-direktøren Martin Siem som formann. Komitéen kom i stand etter initiativ av Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd og i samarbeid med Kirke- og Undervisningsdepartementet, og den innstilling som ble re-

sultatet av komitéens arbeid, var den direkte foranledning til etablering av en teknisk skole på Sørlandet.

Siemkomitéens oppgave, slik den ble formulert i St. meld. nr. 79 (1960-1961), var å "trekke opp retningslinjene for utviklingen av den generelle tekniske undervisning mellom verksted-skolene og den tekniske høyskolens nivå og vurdere behovet for teknisk personell i industrien". Dette skulle munne ut i konkret forslag om bygging av skoler i de enkelte distrikter.

Behovsanalysene viste at 2100-2400 studenter burde påbegynne et studium ved tekniske skoler i slutten av 1960-årene. Komitéen mente derfor at det var nødvendig med en sterk utbygging av slike skoler "både av hensyn til ungdommens behov og interesse for en teknisk yrkesutdannelse, og av hensyn til næringslivets behov for teknisk personell".

I tillegg til utvidelse og modernisering av de seks tekniske skolene som den gang fantes, foreslo komitéen å opprette fire nye, nemlig i Fredrikstad, Gjøvik eller Hamar, Molde eller Kristiansund og i Kristiansand. Grimstad var foreløpig ikke med i vurderingen som aktuelt lokaliseringssted for den nye undervisningsinstitusjonen i Agderfylkene.

Siemkomitéen understreket at studiet ved de tekniske skolene burde være treårig, men tok ikke standpunkt til fordelingen av faglinjer mellom de enkelte skolene. Dette spørsmålet ble tatt opp av Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd og skulle senere vurderes av Kirke- og Undervisningsdepartementet sammen med detaljplanene for hver skole.

Men komitéen hadde selvsagt sine tanker om hvilket innhold skolene burde ha. Den pekte på at "man innen tekniske skolars undervisningsopplegg kan ha behov for en rekke nye linjer utover dem det i dag undervises i. Av slike nye linjer kan nevnes almen teknisk linje, linjer for automatiserings- og regulerings-teknikk, nye fagområder innen svakstrømsteknikk m.m."

Sammenholdt med situasjonen i dag, gir komitéens uttalelse en pekepinn om den enorme tekniske utvikling som er skjedd de siste tre år. Men uttalelsen avspeiler også at kybernetikken allerede dengang var blitt et felt å regne med, og at nye perspektiver hadde åpnet seg i elektronikken.

Forøvrig tok man sikte på å skape nær kontakt mellom de tekniske skolene og næringslivet. Man foreslo at "det til hver

skole ble knyttet faglige utvalg som skulle ta seg av samarbeidet mellom skolen og distriktets næringsliv, vurdere behovet for undervisning og kurser på ulike fagområder m.m."

Komitéen var ellers opptatt av rent skolepolitiske problemer. Utbyggingen av det tekniske skoleverk måtte sees i forhold til reformene i grunnskolen, og særlig skjêlte man til de nye ordninger som var på trappene i gymnaset.

"Prinsipielt mener komitéen at man bør øke kravene til almenutdannelse i de tekniske skoler", het det, "slik at disse i tillegg til den rent faglige utdanning gir et direkte alternativ for gymnaskunnskaper i de fag som har betydning for videreførende teoretiske studier ved teknisk høgskole. Man mener derved å kunne føre teknisk interessert ungdom frem til et forsvarlig alment og faglig nivå på rimelig tid, samtidig som man byr ungdommen et godt alternativ til realgymnaset og derved muligens i en viss grad letter presset på dette".

Men i så henseende ble komitéens intensjoner ikke oppfylt. Det økende krav til kompetanse på alle områder i samfunnet forsterket presset på gymnaset, også av ungdom som tok sikte på ingeniørutdannelse. Likevel kan det sies at komitéens vurdering var både fornuftig og forutseende. Ønsket om å "øke kravene til almenutdannelse i de tekniske skoler" har fått en særlig aktualitet i våre dager, da naturvitenskap og humaniora er blitt stadig mer avhengig av hverandre, og et mer helhetlig natursyn er begynt å gjøre seg gjeldende.

Siemkomitéens innstilling fikk alminnelig tilslutning, såvel i Norges Teknisk-Naturvitenskapelig Forskningsråd som i departementet og i de faglige høringsinstanser. Yrkesopplæringsrådet advarte riktignok mot en for sterk geografisk spredning av tekniske skoler, hvis dette skulle føre til at man måtte senke den tekniske standard ved skolene, og NITO anbefalte at man først og fremst søkte å skape et tidsmessig teknisk miljø ved de eksisterende skolene før man opprettet nye skoler. Men Den Norske Ingeniørforening og Norges Industriforbund presiserte at "det er i landets interesse at det handles raskt og effektivt i denne sak".

Det gikk heller ikke så mange år før Sørlandets Tekniske Skole i Grimstad kom i gang. Undervisningen begynte, i beskjeden målestokk og i leide lokaler, 25. august 1967.

Spillet om hvor skolen skulle ligge

Siemkomitéens forslag om hvor de nye tekniske skolene skulle plasseres, ble registrert i departementet uten at man tok standpunkt til spørsmålet. Komitéen hadde foreslått Kristiansand som skolested på Sørlandet, men departementet fremholdt at "før man avgjør hvor de nye skolene skal ligge, må spørsmålet om bygging og drift, skoletomt, boliger for lærere og elever nærmere klarlegges".

Dermed la departementet opp til en intens konkurranse mellom kommunene om hvilken av dem som kunne tilby mest og følgelig ha størst sjanse til å bli det tekniske utdanningscenter i landsdelen. Siemkomitéen hadde skjønnsmessig regnet med at den totale utbygging av det tekniske skoleverk ville kreve investeringer på omkring hundre millioner kroner, en formidabel sum den gang, og videre at statens tilskudd til driftsutgiftene ville komme opp i ca. tretti millioner kroner årlig. Departementet hadde altså gode grunner til å kjøpslå med kommunene. Spillet var i gang straks Siemkomitéens innstilling forelå, og i stortingsmeldingen heter det lakonisk: "Interessen i kommunene er stor. Fra kommunene på flere av de stedene som er foreslått av komitéen, er det allerede kommet utførlige forslag og tilbud".

I Agderfylkene var det nok mange som rent umiddelbart godtok Siemkomitéens lokaliseringforslag og anså Kristiansand som det naturlige sted for den påtenkte skolen. Likevel varte det

Vil Sørlandet kaste vrak på 3-4 mill. kroner?

Nasjonaløkonomisk sett eneste riktige å legge den tekniske skole for Sørlandet til Grimstad, hevder byens varaordfører *Edlingen*

Kristiansand søker om å få den tekniske skolen

Under budsjettbehandlingen i Grimstad bystyre tirsdag kom varaordfører T. Skretting inn på spørsmålet om avsetninger til skoler etc. og pekte på at en i den forbindelse vel også kunne...

Statsråd i Grimstad

Kirke- og undervisningsminister Helge Sivertsen kommer i ettermiddag til Grimstad. Statsråden skal...

stiansand. Bare ett eneste argument vil vi tillate oss å minne om før loddet kastes. Aust-Agder har i dag...

Hvilken status?

I dag kommer en deputasjon fra departementet til...

Grimstad eller Kristiansand? Debatten gikk livlig i sørlandsavisene høsten 1962, og det manglet ikke på gode (- og mindre gode) argumenter fra de to "kandidatene".

ikke lenge før også Grimstad kom på banen. Her hadde man såvisst ikke det industrielle og kulturelle miljø som kunne være en inspirasjon for skolen og studentene. Men man hadde distriktpolitikken på sin side, man hadde attraktive utbyggingsmuligheter, og man kunne dessuten skilte med en teknisk tradisjon, som kanskje var beskjeden, men som var med og skapte en sterk interesse for det nye skoleprosjektet.

Denne tradisjonen hadde sin rot i skipsfarten. Den motoriserte flåten som vokste frem omkring første verdenskrig, var i høy grad avhengig av teknisk kyndige mannskaper. Og én som i særlig grad innså både behov og muligheter i denne utviklingen, var skipsreder O.T. Tønnevold. Så tidlig som i 1918 skjenket han sammen med sin kone et legat til opprettelse av en teknisk skole i Grimstad. Den ble ikke til virkelighet før over tyve år senere, men tanken var hele tiden levende, både ut fra et næringsmessig behov og ut fra våge drømmer om hva den teknologiske utvikling skulle bringe. Denne epoken danner et nesten nostalgisk historisk sceneteppes for det moderne teknologiske miljø som gjennom AID er utviklet i Grimstad.

1930-årene var tiden for den bastante fremskrittstro, da teknikken - i alle fall i det lange løp - skulle løse livets problemer, og da enhver ny kraftlinje var en ledetråd inn i fremtiden.

Den tekniske interesse hadde også et friskt innslag av sportslig entusiasme. Og utgangspunktet var ofte bilen. Man konstruerte sjøgående fartsvidundere med avdankede Chevroletmotorer, og et gammelt Ford-chassis kunne gjerne bli til en traktor. Ved byens største bedrifter vokste det frem små tekniske miljøer, hvor improvisasjonens kunst ikke sjelden var avgjørende for å holde produksjonen i gang. En interessant kuriositet er det forøvrig at Grimstad Gartneri allerede dengang eide en elektrisk drevet lastebil som gikk i skytteltrafikk til Dampskipsbrygga med bedriftens produkter. Det var et transportmiddel som man godt kan ønske seg i våre dagers støy- og eksosfylte gater! De små tekniske bedriftsmiljøene med sin sans for selvhjelpenhet og improvisasjon ble videreført i Sørlandets Tekniske Fagskole (Tønnevolds Legatskole), som omsider kom i gang i 1939. Nettopp den praktiske fantasi og evnen til improvisasjon var avgjørende i skolens første tid, under okkupasjonen, da tilgangen på utstyr og reservedeler var minimal. For mange Grimstad-bedrifter ble fagskolen redningen når det knep.

I 1960-årene hadde STF skaffet seg en posisjon som gjorde skolen til en viktig faktor i konkurransen om lokaliseringen av den nye tekniske skolen. Man tenkte seg fagskolen som grunnstenen i et mer avansert skolesystem, og mente også at et samarbeid mellom de to institusjonene ville virke gjensidig stimulerende og være til praktisk nytte for begge parter.

Om slike tanker spilte noen rolle for departementet, er tvilsomt. Det avgjørende var nok heller at miljøet omkring fagskolen ble en kraftkilde når det gjaldt kommunens innsats for å få den nye skolen til byen. Formannen i styret for STF, G. E. Gundersen, og skolens rektor, O. N. Lund, begynte snart et iherdig arbeid for å markedsføre Grimstads interesser i konkurransen, og de hadde en ivrig alliert i ordfører Trygve Skretting. Grimstad kunne allerede dengang sies å være en utpreget skoleby, og det var sterk politisk vilje til å føre denne utviklingen videre. Dermed håpet man å gi lokalsamfunnet en ekstra stimulans, både kulturelt og økonomisk, samtidig som man ville sikre seg et stabiliserende element i kommunens inntektsgrunnlag.

Grimstad- teknikkens skjebne

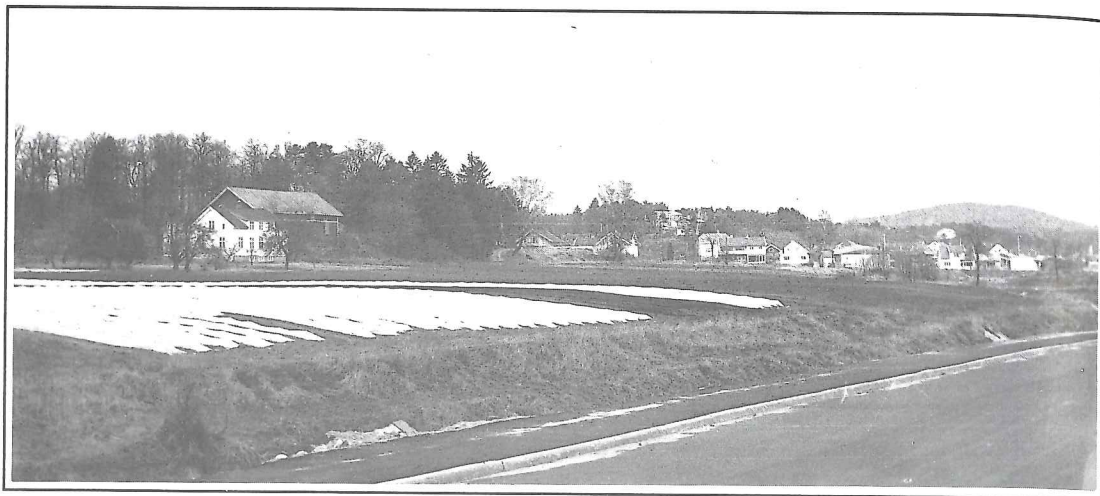
Hvis den tre-årige tekniske skolen for Sørlandet blir vedtatt lagt til Kristiansand vil Sørlandets Tekniske Fagskole i Grimstad bli nedlagt som teknisk skole. Skolen vil ikke kunne fylle noen funksjon innenfor sammen av det tekniske departementet har ikke vurdert spørsmålet i det hele tatt. Men det har den komiteen som steller med saken i Kristiansand, og den er altså i strid med det materiale som foreligger kommet til at skolen i Grimstad kan fortsette, uansett. Men uten at departementet har med et eneste ord har

Spørsmålene var mange i debatten om hvor den tekniske skolen skulle ligge. Hva med Sørlandets Tekniske Fagskole? Ville den ble nedlagt?

Det var alstå ingen tilfeldighet når Grimstad kastet seg inn i konkurransen om å få den tekniske skolen for Sørlandet, og byen ble fra første stund godt støttet av de fylkeskommunale myndigheter. En omfattende offensiv ble satt i gang med delegasjoner til departementet, taktiske utspill og konferanser med nøkkelpersoner, alt sammen i sporty rivalisering med Kristiansand og delvis også Mandal.

Et nokså egenartet trekk i dette spillet var opprettelsen av Teknisk Forum i Grimstad, 19. mars 1960. De som stiftet foreningen, O.N. Lund, Fred H. Meyer og Sjur Fuhr hadde nok en følelse av at det tekniske miljø i byen kunne trenge en liten oppstiver for å virke troverdig, og med den nye foreningen aktet de å rette på forholdet. I seks - syv år utfoldet Teknisk Forum en livlig aktivitet med foredrag om tekniske og naturvitenskapelige emner, ofte sett i en samfunnsmessig sammenheng. På den måten ble foreningen et formidlings- og kontaktorgan som trolig savnes i dag.

Teknisk Forum hadde en lang rekke håndverks- og industribedrifter som medlemmer. Dette skal ha gjort inntrykk på statsminister Einar Gerhardsen da han møtte en deputasjon fra Grimstad i anledning byens kandidatur som lokaliseringssted for den tekniske skolen. Mer skeptisk var kirke- og undervisningsministeren, statsråd Helge Sivertsen, under sin befarung i Grimstad i samme anledning.

Fagervold gård - slik det så ut før skolen kom. Tomte tilbudet hadde mange kvaliteter; den lå sentralt og her var god plass for en fremtidig utvidelse av skolen.

“Det er vanskelig å legge en så stor teknisk skole til et så lite sted som Grimstad (2300 innbyggere dengang),” sa statsråden etter hva Trygve Skretting forteller til Grimstad Adressetidendes jubileumsavis 1991. Og Skretting svarte statsråden ved å hen-vise til de velkjente universitetsbyene Oxford, Heidelberg og Lund.

Men det som avgjorde saken, synes å ha vært Grimstads ypperlige tomte tilbud. På Fagervold hadde byen et utbyggingsklart areal, som Kristiansand ikke kunne oppvise maken til.

8. april 1963 vedtok Kirke- og Undervisningsdepartementet at den tekniske skolen for Sørlandet skulle bygges i Grimstad. Avgjørelsen utløste en veritabel feststemning i byen. Flaggene gikk til topps, og det ble til og med arrangert barnetog. Man følte at man hadde vunnet et viktig slag, og at byen stod foran en ny epoke.

Fra SØTS til AID

Sørlandets Tekniske Skole skulle bygges opp helt fra grunnen av. Oppgaven var ikke bare å reise et tidsmessig skolekompleks på Fagervold - man skulle også organisere skolens indre struktur og tilrettelegge undervisningen innenfor en departemental ramme, som til å begynne med var nokså ubestemt. Dertil var det viktig å sørge for boliger til de studenter som man håpet ville strømme til skolen.

Alt i alt var det et komplisert og spennende prosjekt man stod overfor. Og det ble neppe lettere ved at så mange offentlige instanser hadde et ord med i laget, i første rekke Kirke- og Undervisningsdepartementet, Aust- og Vest-Agder fylker og Grimstad kommune. Dette krevde både samarbeidsvilje og koordinasjonsevne.

Det første skritt var at fylkesutvalgene, bare et par måneder etter at Grimstad var utpekt som skolested, oppnevnte et samarbeidsutvalg. Dette bestod av tre representanter for hvert av de to fylkene, deriblant fylkesmennene Lars Evensen, Vest-Agder, og Henrik Svensen, Aust-Agder. Utvalgets mandat var å klarlegge betingelsene for samarbeidet om skolen, såvel anleggsmessig som driftsmessig, og man foreslo prinsipielt at innbyggertallet i fylkene skulle være grunnlaget for utgiftsfordelingen.

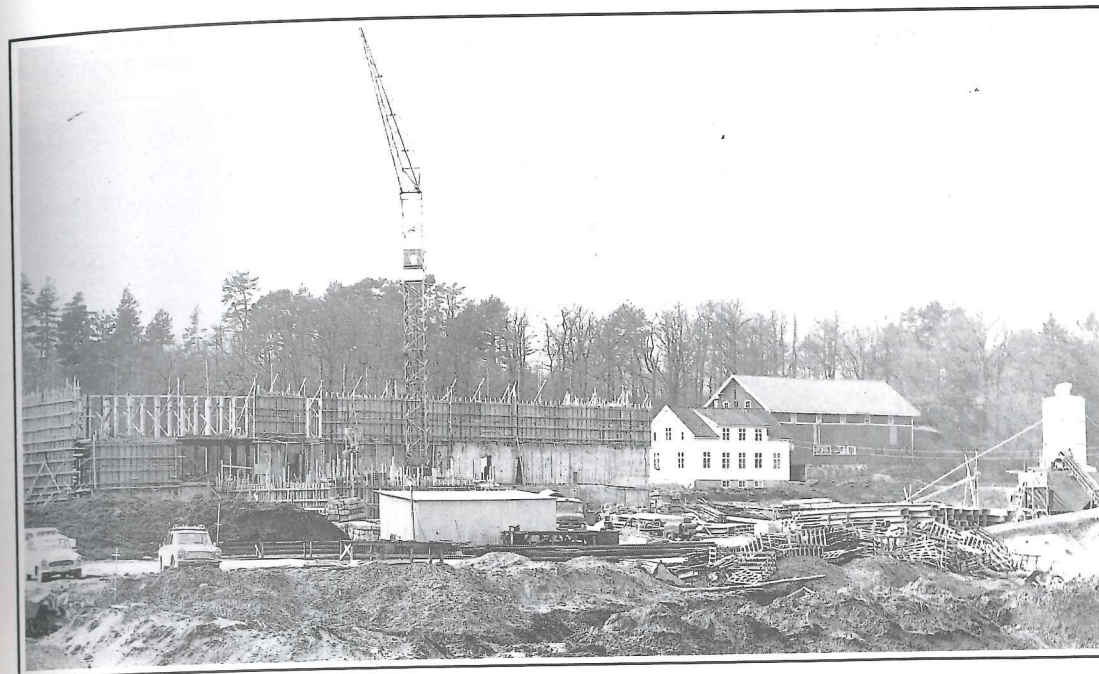
Året etter (1964) vedtok samarbeidsutvalget å nedsette en

plankomité for prosjektet. Den ble utnevnt av de to fylkesutvalgene og fikk som formann ordfører Trygve Skretting, Grimstad. Som konsulent deltok rektor O.N. Lund ved Sørlandets Tekniske Fagskole (Tønnevolds legatskole).

Det materiale som plankomitéen hadde å bygge på, var særlig to dokumenter, "Preliminært forslag til romprogram for Grimstad tekniske skole", og "Betraktninger vedrørende teknisk skole i Grimstad". Begge dokumentene var utarbeidet etter oppdrag av Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd og signert av sivilingeniørene R. Sjøstedt og S. Aspen. Men de to utredningene betydde ikke at man kom til dekket bord. Man måtte bl.a. henses med det problem at skolens undervisningsplaner ikke var endelig fastlagt. Departementet hadde besluttet at skolen skulle ha en maskinlinje med differensiering i fire fagretninger for øverste årskull, men uten at disse fagretningene var nærmere bestemt. Komitéen måtte derfor ta sikte på et romprogram med betydelig fleksibilitet. Man ble stående ved et byggeprosjekt med brutto gulvflate på 8050 kvm., langt større enn noen tidligere bygning i Grimstad. Etter vedtak av fylkesutvalgene innbød man nå til en lukket arkitektkonkurranse, hvor fem enkeltarkitekter og arkitektfirmaer deltok. Vinnere av konkurransen ble Cappelen og Rodahl, Oslo, utpekt av en enstemmig jury med arkitekt Odvar Hedlund som formann. I byggekomitéen som straks etter ble oppnevnt, ble til formann valgt ordfører Trygve Skretting, som hadde spilt en

Byggekomitéen - fra v. ing Edvin S. Talsnes, rektor Einar Grude, grosserer Trygve Skretting (formann), major Ingvald Stamnes, sorenskriver Odd Woxholt, siv. ing. Anton Ersdal og oppmåler Hans Ommedal.

Anleggsarbeidet kom igang høsten 1966, og var beregnet til ca. 2 år. Fagervold gård til høyre.

sentral rolle i skolesaken helt siden Siemkomitéens innstilling forelå. Med seg i byggekomitéen fikk han Odd Woxholt, Ludvig Saxe, Ingvald Stamnes, Anton Ersdal og Hans Ommedal. Skolens nyutnevnte rektor, Einar Grude, deltok som rådgiver, og som byggeleder ble ansatt E.S. Talsnes.

Anleggsarbeidene på Fagervold kom i gang høsten 1966, og man forutsatte en byggeperiode på knappe to år. Hovedentreprenør var Betongbygg A/S, Kristiansand, og i slutfasen også Bygg og Anlegg A/S, Kristiansand.

Med Skretting som primus motor ble det samtidig reist et elevhjem i Tønnevoldsgate med 115 hybelenheter.

Til tross for endringer i undervisningsplanene og andre forviklinger lyktes det å holde de knappe tidsfristene. Da prosjektet var ferdig, kunne byggekomitéens formann med god grunn bemerke: "Det var imponerende at alt dette ble fullført til skoleårets begynnelse i 1968".

Beskjeden start

Da Sørlandets Tekniske Skole begynte sin virksomhet, var det under beskjedne forhold og i sterk kontrast til planer og ambisjoner. Undervisningen ble satt i gang 25. august 1967, mens bygget på Fagervold ennå var under oppføring. Man måtte derfor leie de nødvendige lokaler på Fagskolen og Grimstad ungdomsskole, Levermyr. I ungdomsskolens bygning fikk man også disponere arbeidsrom til de fire lektorene som foreløpig var ansatt ved SØTS.

Skolens første rektor, siv. ing. Einar Grude, tiltrådte 1. april 1966. Han overtok også rektorstillingen ved STF, og som leder av begge de to undervisningsinstitusjonene i Grimstad kunne han tilrettelegge et utstrakt samarbeid mellom dem. For SØTS var dette særlig nyttig i oppbyggingsfasen.

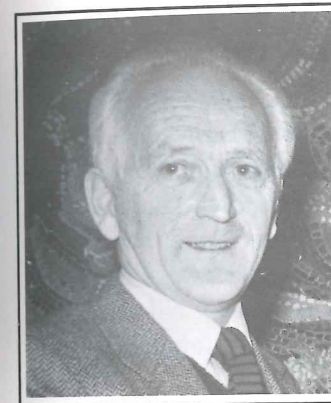
Skolens faste lærerstab i det første undervisningsåret bestod av siv. ing. Reidar Akselsen, cand. jur. og cand. mag. Eljar Å. Leere, siv. ing. Johan S. Aspen og siv. ing. Bernt Velle Nilsen. Akselsen og Leere arbeider fortsatt ved AID, så de i år (1992) kan feire 25 års-jubileum sammen med skolen.

De elever som i 1967 begynte sitt studium ved SØTS, var ingen stor flokk, 49 i alt, fordelt på to maskinklasser. De ble hilst velkommen til skolen ved en enkel høytidelighet, arrangert i fellesskap med Fagskolen. Dermed ble denne begivenheten også som en markering av distriktets tekniske skoletradisjon, som hovedsaklig var knyttet til STF og skipsreder O.T. Tøn-

To av skolens ansatte har vært med siden starten.

Inspektør Eljar Å. Leere

*Høgskolelektor
Reidar Akselsen*

nevolds legat fra 1918. Men egentlig kunne tradisjonen føres enda lengre tilbake i tiden. Håndverket hadde i alle år stått sterkt i Grimstad, opprinnelig med tilknytning til den livlige skipsbyggingen på stedet, og det eksisterte en lærlingeskole som skrev seg helt tilbake til Grimstad off. Tegne-, Regne- og Skriveskole fra 1849.

Da det siste skudd på denne stammen, Sørlandets Tekniske Skole, kom i gang med to klasser på maskinlinjen, var det i tråd med departementets opplegg. Men det viste seg snart at tilgangen på kvalifiserte søkere til denne linjen var mindre enn ønskelig. Allerede ett år før undervisningen skulle begynne, hadde man derfor tatt opp arbeidet med å få godkjent en elektroavdeling ved skolen. I juni 1968 vedtok styret å opprette linjer for både elektronikk og bygg- og anleggsteknikk. Departementet gikk med på planen, og de nye avdelingene kunne etableres høsten 1968. Som elever på disse linjene ble opptatt overskuddssøkere fra de øvrige tekniske skolene i landet.

Utvidelsen av fagplanene førte til rask økning av studenttallet ved skolen. Da man stod foran det andre undervisningsåret og kunne ta i bruk nybygget på Fagervold, var studenttallet økt til 165. Skolen hadde nå fire linjer, anleggs- og bygningsteknikk, elektronikk (svakstrøm), maskin/verksteds- og driftsteknikk og maskin/konstruksjonsteknikk.

Skolen skulle i utgangspunktet dekke behovet for høyere teknisk undervisning på Sørlandet. En betydelig del av elevene kom da også fra de to Agderfylkene, men alt fra første stund var de fleste av landets fylker representert.

Opptakskriteriet for elevene var fullført 9-årig skole, eventuelt opptaksprøve. Men også mange artianere søkte seg til skolen (16 i de to første årene). I alle tilfelle var det krav om forhåndspraksis, og de fleste elevene hadde praktisk erfaring fra både verkstedskole og industri.

I takt med den raske oppbygging av skolen, såvel fagmessig som fysisk, skjedde det naturlig nok en stadig utvidelse av lærerstab og administrasjon. I tillegg til de fire lektorene som rektor Grude hadde ved sin side de første par år, var det i denne tiden et administrativt personale på bare to personer med Bodil Eide som kontorfullmektig. Men alt i annet skoleår var den samlede stab økt til over 25 personer i full stilling eller på deltid.

Allerede ved skolestart 21/8-68 kunne rektor Grude ønske 165 elever (hvorav 120 nye) velkommen i eget hus. Dette var starten på det andre undervisningsåret, og studenttallet var mer enn 3-doblet.

Som kontorleder ble fra 1. august 1968 ansatt Jens Stautland. Kirke- og Undervisningsdepartementet fungerte som skolens overstyre og kontrollerende instans. Men et utøvende styre for skolen ble oppnevnt av de to samarbeidende fylker i november 1966. Aust-Agders representanter var tekniker Håkon Hansen, siv. ing. K.G. Puntervold og dir. Ludvig Saxe, mens Vest-Agder var representert ved distriktssekretær Aage Bjorvand, skoledirektør Hallgeir Furnes og overingeniør Nils Norheim. Til formann valgtes K.G. Puntervold og til nestformann Hallgeir Furnes.

I eget hus

Den fleksibilitet som var lagt til grunn for innredningen av nybygget på Fagervold, kom godt med allerede i byggeperioden. Endringer i undervisningsopplegget med bl.a. opprettelse av to nye linjer krevde adskillig omkalfatring. Dertil fikk man en del justeringer og etterarbeider, slik at det var et nokså uferdig skolebygg man kunne ta i bruk ut på høstparten 1968. Men man så konturene av en bygning som var godt tilpasset sitt formål, og som med rom for 400 elever hadde en rimelig grad av overkapasitet. Og den 40 da. store skoletomten, som var gitt av Grimstad kommune, grenset opp til arealer med plass for betydelige utvidelser i fremtiden.

Skolebygget var konsentrert i en treetasjers blokk med tilnærmet kvadratisk grunnflate. Dette ga bygget et preg av tyngde og monumentalitet til tross for sin enkle funksjonalisme. Slik ble det et karakteristisk landemerke i det moderne Grimstad.

De forskjellige romfunksjoner er arrangert omkring en sentral kjerne, som i annen og tredje etasje utgjorde kantine og gymnastikksal med scene. Disse lokalene kunne slås sammen til en aula med ca. 500 sitteplasser. Auditorier, tegne- og teorilokaler var lagt mot øst og vest, og mot nord samlet man de tekniske hovedfagslaboratorier i alle tre etasjer. Administrasjon, bibliotek, velferdsfunksjoner o.a. ble plassert mot syd. Vaktmester Walter Karlsen fikk ansvaret for det daglige tilsyn.

Skolen ble tatt i bruk allerede høsten 1968, og skolens aula ble flittig benyttet til diverse kulturelle aktiviteter

Byggeomkostningene utgjorde 14 mill. kroner, medregnet utgifter til inventar, laboratorieutstyr, rektor- og vaktmesterboliger. Aust-Agder fylke betalte 4,5 mill. kroner, Vest-Agder 3.0 mill. og Grimstad kommune 500 000 kroner (tomteverdien). Statens bidrag var 5,9 mill. kroner.

Skolebygget på Fagervold ble reist i en tid da mange større, offentlige byggeprosjekter så dagens lys omkring i landet, og det var økende forståelse for betydningen av kunstnerisk utsmykning både i og omkring byggene. Til utsmykning av Sørlandets Tekniske Skole bevilget Norsk Kulturråd 150 000 kroner og de to fylkene 50 000 kroner. I en åpen konkurranse som ble arrangert i den anledning, gikk førstepremien til den norsk-finske billedkunstneren Irma Salo Jäger, senere professor ved Statens Kunstakademi i Oslo. Hennes store veggdekorasjon i aulaen er et mosaikkarbeid, utført i italiensk glassmateriale og med tittelen "Den hemlige skrift". Dekorasjonen kan betraktes som et billedlig uttrykk for naturens egen skrift, som vitenskapsmannen tolker og ingeniøren omsetter i praktisk nytte. På grunn av sin markante rytme og sine klingende farveakkorder har verket en utpreget musikalsk virkning.

Den høytidelige overleveringen fant sted 3. mars 1970. Fra middagen, fra v. fylkesmann Svensen (Aust-Agder), byråsjef Korsvold, siv. ing. Puntervold og overing. Norheim.

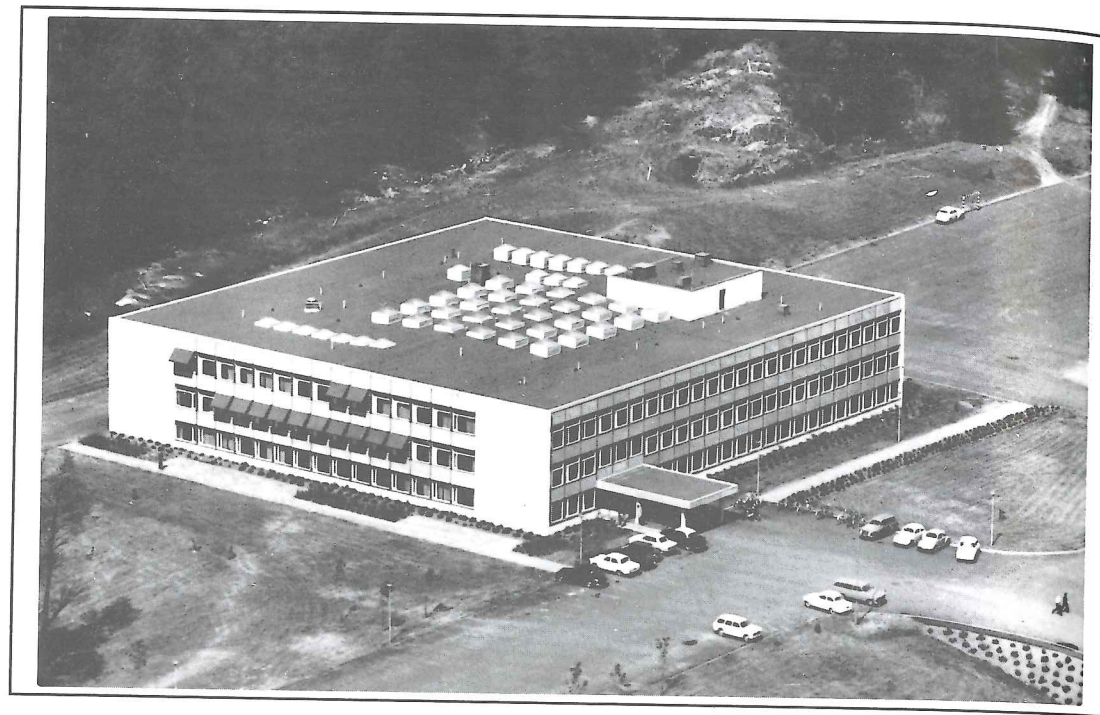
Sørlandets Tekniske Skole ble offisielt innviet 3. mars 1970 og feiret som "et sentrum for vekst og utvikling på Sørlandet". Kirke- og Undervisningsdepartementet var representert ved byråsjef Egil Korsvold, og ellers deltok fylkeskommunale og kommunale myndigheter, foruten gjester fra næringslivet i landsdelen. "Vi er oss bevisst hvilken betydning denne skolen har for byen og distriktet", sa ordfører Gudmund Hytten. "Skolen har betydd en ny giv og har bidradd til at vi har hatt en ikke ubetydelig utvikling i senere år".

Men selv om Divisjonsmusikken spilte, og festivitassen var stor, ble skolens problemer i startfasen ikke stukket under stol. Fylkesmann Henrik Svensen sa det slik: "Skolen begynte under vanskelige forhold. Den fikk ikke så stor søkning som prognosene forutsa. Jeg har inntrykk av at undervisningssystemet flyter - man vil noe, men vet ikke hvordan. Her ved skolen har man måttet legge om linjene, og det er vist et prisverdig initiativ av rektor og lærere. Til byråsjef Korsvold vil jeg si at jeg gjerne hadde sett en sterkere sentral ledelse. Det ville være en fordel

Heading fra Grimstad Adressetidendes omtale av overleveringen.

Et sentrum for vekst og utvikling på Sørlandet

**Fest og forventning ved overleveringen av Sørlandets Tekniske Skole
Skipsreder O. T. Tønnevolds visjon er blitt en løfterik realitet**

- og slik ser den ferdige skolen ut.

ved koordineringen av de tekniske skoler, f. eks. når det gjelder fordeling av linjer". (Grimstad Adressetidendes referat).

Ellers var det nok et essensielt poeng som ble fremholdt av formannen i skolens styre, siv. ing. K.G. Puntervold, da han understreket at en slik skole aldri blir ferdig. "Det er det indre liv som gjør den til hva den skal være. Der bør være en utvikling i takt med tiden", sa han.

Tross alt var det en meget funksjonsdyktig skole som tok imot gamle og nye elever høsten 1970. Den hadde fått sin profil utad, og det indre miljø begynte å bli strukturert og levende. Elevrådet og Ingeniørsamfunnet var kommet i gang høsten 1968 med et vidt spektrum av elevaktiviteter innen hobby, idrett og kultur. De gode mulighetene for friluftsliv i Grimstad virket som en spore, og det er naturlig at man tidlig gikk i gang med en Teknikernes Båtklubb.

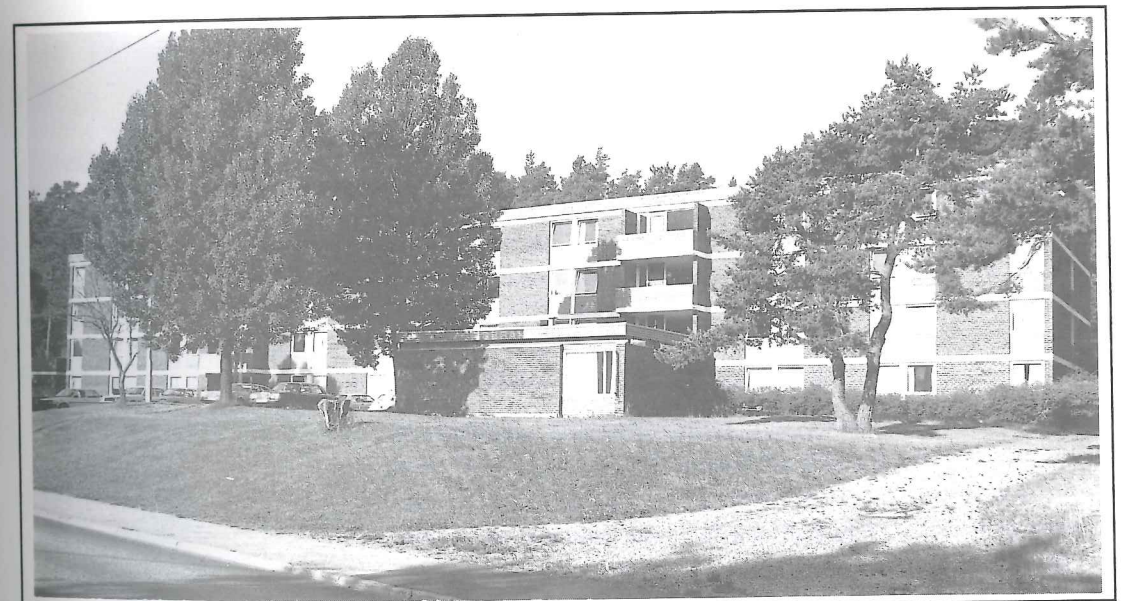
Ellers overtok elevene selv ansvaret for servicetilbud som kantinen og bok- og materiellutsalget, som til å begynne med var drevet av private.

Skolens elevtall økte jevnt og nærmet seg 300 i begynnelsen av 1970-årene. Et trekkplaster for dem som søkte til SØTS, var de gode innkvarteringsforholdene i Grimstad. Straks etter at det første elevhjemmet, i Tønnevoldsgate, stod ferdig høsten 1968, begynte man å planlegge elevhjem nr. to. Det ble bygget på Groos og kunne tas i bruk fire år senere. Elevhjemmene eides av en stiftelse, som disponerte i alt 193 hybler, deriblant 29 hybelleiligheter og dobbelthybler for ektepar. En fordel var det, både for stiftelsen og for byen, at elevhjemmene i ferietiden kunne benyttes til losji for turister. Men dengang som nå var skoleungdommen også avhengig av privat innkvartering, og mange husbyggere i distriktet regnet utleie av studenthybler som en del av finansieringsplanen.

En milepæl nådde skolen i 1971, da den for første gang uteksaminerte ingeniører ved alle de tre faglinjene, maskin, elektronikk og anleggs- og byggteknikk. Ved alle avdelingene var det et dynamisk faglig miljø med utstrakt kursvirksomhet, ekskursjoner og gjesteforelesninger. Man nøyde seg ikke med rent faglig orientering, men tok opp humanistiske emner som "tidens press" og "mennesket i sentrum".

Ikke minst ble det lagt stor vekt på den utadrettede virksomhet. I 1969 ble den såkalte "Sørlandskomiteén" etablert med ikke

Allerede i 1968 ble det første studenthjemmet bygd, og i 1972 kunne Groos studenthjem tas i bruk. Dette ligger praktfullt til, like ved stranden og friluftsområdet på Groos, - og i gå-avstand fra skolen.

mindre enn fjorten representanter for næringslivet og skolen, og denne komitéen viste seg som et viktig organ når det gjaldt å registrere kursbehovet og tilrettelegge etterutdanningen for ansatte i næringslivet.

Skolen begynte også å påta seg praktiske oppdrag innen sine fagområder, i første omgang målinger og materialprøving for industrien. Dette var en service som i alle år senere kom til å bli et vesentlig trekk i skolens arbeid. Etter hvert som nye fagområder ble lagt inn under skolens kompetanse, fikk de eksterne oppdrag et betydelig omfang, og prosjektoppgaver av forskjellige slag ble også et viktig ledd i undervisningen.

Nå ville man vise det brede publikum hva skolen virkelig var god for. Med "Ingeniør- og teknikerdagene for Sørlandet 1971 (IT-71) slo man på stortrommen for å nå hele landsdelen med informasjon om SØTS. Arrangementet samlet ca. 3000 besøkende i de tre dagene det varte, og hadde et flerdobbelt siktepunkt. Foruten den alminnelige PR for skolen og de uteksaminerte kandidatenes kvalifikasjoner ønsket man bl.a. "en dialog med næringslivets toppledere om sentrale spørsmål i forholdet bedrift/samfunn, herunder ingeniørenes og teknikernes plass i denne sammenheng".

I forandringens tegn

I begynnelsen av 1970-årene kunne man få inntrykk av at SØTS var en skole som hadde funnet sin form og sin funksjon. Men nye signaler gjorde seg gjeldende både i utdanningspolitikken generelt og i den tekniske sektor spesielt. Målet var at SØTS skulle utvikles til **teknisk faghøyskole** (egentlig etter modell av den tyske Technische Fachhochschule) og få sin plass innenfor et omfattende høyskolesystem i landsdelen. Dette innebar at man måtte stile mot både høyere faglig nivå og større faglig bredde. Dertil kom kravet om å gjennomføre mer demokratiske former såvel i selve undervisningen som i skolens administrasjon.

Den egentlige ingeniørutdannelsen ble gjort toårig, basert på realartium eller tilsvarende kunnskaper, slik at første året i det treårige opplegget i det vesentlige skulle gi en videregående innføring i grunnlagsfagene. Dessuten ble det opprettet supplerende studier for ingeniører, og SØTS var den første tekniske skolen i landet med et slikt tilbud på hver avdeling. Snart kom også flere fag med i opplegget for videreutdanning, blant annet kommunalteknikk og marin teknologi.

Utviklingen ved skolen gjorde det naturlig å innlede et samarbeid med Agder distriktshøgskole i Kristiansand. Alt i 1969 tok SØTS initiativet til et treårig teknisk-økonomisk studium som et forsøksprosjekt for ingeniørutdanning etter teknisk faghøyskoles mønster. Dette kurset startet i 1972 med det første

året ved Agder distriktshøgskole, og fra høsten 1975 var alle tre årstrinn samlet i Grimstad. Undervisningsleder, siv. ing. Knut Brautaset ble engasjert ved ADH for sammen med en høyskolelektor å tilrettelegge dette studiet.

Ved elektroavdelingen fulgte man dette opp ved å innføre høyskolebaserte studiemetoder som en forsøksordning. Dette eksperimentet ble gjort i forståelse med departementet og Forsøksrådet og falt så heldig ut at det vakte interesse også utenfor skolen.

Den raske utviklingsprosessen ved SØTS innebar store oppgaver og en meget betydelig ekstrainsats for såvel studenter som lærere og administrasjon. Aktiviteten toppet seg i 1975-76, som var det siste undervisningsåret da de to Agderfylkene hadde ansvaret for SØTS. Etter Stortingets vedtak skulle staten overta driften av skolen fra 1. januar 1977, og den ville dermed inngå i det regionale høyskolesystemet for Sørlandet sammen med ADH og flere andre undervisningsinstitusjoner på Agder. For å forberede denne overgangen var en lang rekke utvalg i virksomhet, delvis i samarbeid med ADH, og det ble lagt frem innstillinger om organisasjon, fremtidige studietilbud, budsjettering osv.

Et avgjørende ledd i denne prosessen var arbeidet for en mer demokratisk styringsmodell med økt medinnflytelse for studentene. I maskinavdelingen og elektroavdelingen hadde man en tid hatt interne styringsgrupper som fungerte godt, så denne utviklingen var forlengst i gang; men omleggingen til høyskoleundervisning med akademisk preg og større selvstendighet for studentene måtte i seg selv ha til følge at de ble mer delaktige i skolens ledelse.

Også politiske strømninger i tiden var en sterk - og ikke uproblematisk - drivkraft i demokratiseringsprosessen. Som i så mange andre institusjoner og bedrifter dengang hendte det nok at unge mennesker kom til SØTS med større interesse for å styrte autoriteter enn for å skjøtte sitt arbeid.

Virksomheten ved skolen gikk likevel sin gang uten nevneverdige komplikasjoner. I høstsemesteret 1976 var elevtallet steget til 324, og antall kurs både i og utenfor skolen, antall prosjekt-oppgaver og andre eksterne oppdrag var større enn noensinne

Siv. ing. Einar Grude ble ansatt i 1965 som skolens første rektor.

før, selv om mangel på tilstrekkelig personale og laboratoriekapasitet kunne sette grense for engasjementene.

Studietilbudet omfattet nå ettårig grunnkurs, toårig ingeniørutdanning og ettårig videreutdanning. Den toårige ingeniørutdanning hadde fire linjer, bygg- og anleggsteknikk, elektronikk (svakstrøm), maskin-, kraft- og konstruksjonsteknikk og maskin/produksjonsteknikk. I den ettårige videreutdanning var det tre fag å velge mellom, industriell elektronikk, kommunalteknikk og marin teknologi.

Dessuten kunne SØTS tilby sitt teknisk-økonomiske studium på høyskolenivå. Om ikke lenge skulle skolen markere seg som den eneste i landet med ingeniørutdanning innebakt i et høyskolesystem med et vidt faglig spektrum, både humanistisk og naturvitenskapelig.

Overgangen til høyskole betydde også at det ble slutt på ordningen med fast ansatt rektor. "Studieåret 1976/77 markerer også rektor Einar Grudes avgang fra skolen", heter det i årsmeldingen. "Han ble tilsatt ved skolen i 1965, 2 år før undervisningen tok til. Han har vært sterkt medvirkende til den profil skolen har opparbeidet gjennom de ti år den har eksistert".

Skolens vekst kommer klart til uttrykk i regnskapet, som i 1968-69 hadde den beskjedne sluttsum på vel 906 000 kroner, og et tiår senere var steget til over 6,6 mill kroner. Den samme utvikling avspeiler seg i administrasjonen, som fra et titalls personer hadde vokst til en stab på ca. 50 lektorer, timelærere, kontorpersonale osv.

Etter Jens Stautland overtok Per Nome som kontorleder i 1969. Han ble tre år senere etterfulgt av Harald Berthelsen, og i 1978 tiltrådte kontorsjef, nå direktør Carl Erik Engh.

I det siste ordinære styret for SØTS var disponent Olav Hørsdal formann. Representanter for Aust-Agder var ellers personal-sjef Håkon Hansen og ingeniør Jan Nygård, for Vest-Agder sivilingeniør Alv Gregersen, direktør Per Rolf Roland og sekretær Oddvar Gøthesen. Representant for studentene var Svein Askim, for lærerne lektor Audhild Vaaje og for det øvrige personalet ingeniør Einar Qvigstad.

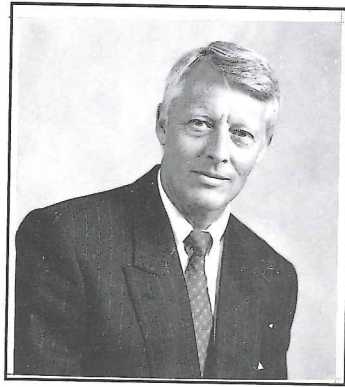
I høstsemesteret 1976 virket et interimutvalg som bestod av studenter og ansatte ved høyskoleseksjonen i Grimstad. Det hadde som oppgave å planlegge den fremtidige høyskoleavdelingen i byen, dvs. ingeniørhøyskolen og distriktshøyskolen. Etterat staten overtok skolen fra 1. januar 1977 og frem til 31. august samme år, ble den ledet av et såkalt "koordineringsutvalg". Også dette bestod av studenter og ansatte ved skolen, og formann for utvalget var avdelingsleder Trygve Jortveit.

Den store forandring som skolen hadde gjennomgått, ble understreket ved at den våren 1977 fikk nytt navn. Fra nå av het den Agder ingeniør- og distriktshøgskole (AID).

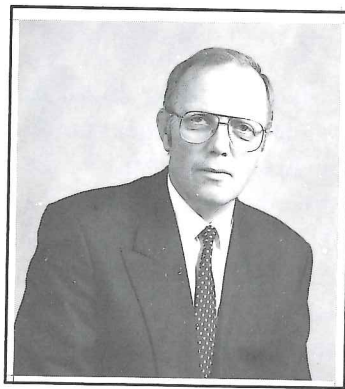
Høyskolestatus og nye perspektiver

I 1970-årene var det både en brytningstid og en tid for avklaring og nyerkjennelse. Teknologien preget samfunnet mer og mer og stilte krav om økt innsikt og menneskelig tilpasning, samtidig som nettopp enkeltmenneskets situasjon ble satt i fokus. Som en reaksjon mot det teknifiserte, sektorpregede og kompliserte samfunn fikk de "myke verdier" en renessanse, og sterke demokratiske strømninger gjorde seg gjeldende. Fremfor alt viste det seg en større forståelse for hvordan de avgjørende faktorer i vår sivilisasjon griper inn i hverandre, og i stedet for den sektorbaserte tenkning begynte helhetsbetraktninger å dominere.

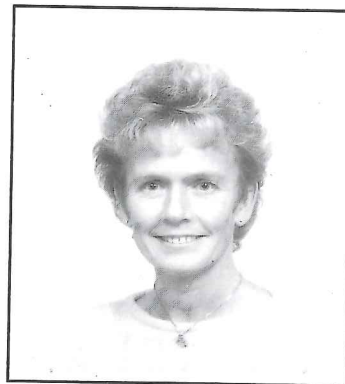
Disse forhold kommer klart til uttrykk i 1970-årenes utvikling av den høyere utdanning i Norge. Tidligere hadde utbyggingen av undervisningsvesenet utover grunnskolen vært bestemt av kravene på hvert enkelt felt. Men "nødvendigheten av å se i sammenheng og som helhet utdanningsoppgavene såvel innen videregående opplæring som på høyskolenivå ble stadig mer påtrengende", heter det i St. meld. nr. 17 (1974-1975). "Det var en rekke årsaker til dette", heter det videre, "men særlig tungtveiende var nok de holdninger som hadde festet seg at god utdanning er både livs- og levestandard og en forutsetning for å kunne delta aktivt i et moderne samfunn som betjener seg av et komplisert produksjonsapparat, og hvor utviklings- og forandringstakten er rask".

Gunnar Aultun
Rektor 1977 - 1982

Knut Brautaset
Rektor 1982 - 1989

Karen Junker Ohldieck
Rektor 1989 - 1992

På dette grunnlag satte man seg det mål å gi et postgymnasialt undervisningstilbud som var variert og likeverdig, og som kunne imøtekomme behovet utover i distriktene. Man samlet seg om at all høyere utdanning utenfor universitetene og høyskolene skulle organiseres i et eget system som fikk betegnelsen **det regionale høgskolesystem**. Dette begrepet innebar "en organisatorisk sammenbygning av en rekke eksisterende skoler og nye studieretninger for høgere utdanning innenfor en nærmere definert region". Distrikthøgskolen ble altså et kompleks av høyere utdanningsenheter og ikke en skole i tradisjonell forstand.

Utviklingsprosessen ved Sørlandets Tekniske Skole i midten av 1970-årene må sees som en tilpasning til det nye systemet. Og egentlig er det bare ved AID man har klart å gjennomføre en slik tilpasning.

Forandringene var på mange måter drastiske, kanskje særlig når det gjelder skolens ledelse. Den interne styring hadde lenge vært livlig diskutert ved de høyere undervisningsinstitusjonene, og det var et sterkt ønske at studenter og ansatte skulle være med i ledelsen. "Utdanningsinstitusjonene har et viktig ansvar for å etablere en demokratisk praksis", mente departementet, og fastslo at "demokrati bare kan læres gjennom deltagelse, ved at man er med på å ta ansvar for beslutninger og gjennomføringen av dem".

Fra 1. august 1977 er Agder ingeniør- og distriktshøgskole ledet av et valgt høgskoleting, et valgt arbeidsutvalg, en valgt rektor og valgte avdelingsledere. Rektor er formann i både høgskoletinget og arbeidsutvalget.

Skolens første rektor og øverste sjef etter den nye ordningen ble Gunnar Aultun. Fra våren 1982 overtok Knut Brautaset rektorvervet. Han ble i 1989 etterfulgt av Karen Junker Ohldieck, og fra våren 1992 fungerer Ola Torkild Aas som rektor. Valget skjer for en periode på tre år, og rektor kan bare gjenvelges én gang. AIDs administrative leder har hele tiden vært nåværende direktør Carl Erik Engh.

Skolens øverste myndighet er Agder høgskolestyre, som til å begynne med sorterte under Kirke- og Undervisningsdepartementet, nå (1992) Kirke-, utdannings- og forskningsdeparte-

Ola Torkild Aas
Rektor fra sommeren 1992

Carl Erik Engh
Direktør, ansatt 1978

mentet. Høgskolestyret har sekretariat i Grimstad, og leder for sekretariatet frem til september 1980 var fungerende direktør Knut Brautaset. Nåværende direktør Thor Einar Hanisch ble så ansatt i stillingen.

Høgskolens studenter var raske til å gli inn i det nye systemet og etablere sine organisasjoner og interessegrupper. I 1980 ble Studentsamfunnet stiftet, og studentene arbeidet ivrig for å styrke sin representasjon i høgskoletinget.

Men ikke minst i selve studiene skulle studentene møte nye utfordringer. Høgskolemodellen medførte at det ble slutt på klasseromsundervisningen. I stedet kom et akademisk opplegg med forelesninger, kollokvier osv., slik at hver enkelt student fikk ansvaret for sin egen læresituasjon. Og de begynte sin utdanning i en skole med høye mål. I St. meld. nr. 17 (1974-1975) heter det meget idealistisk:

"Institusjonene har ansvar for å bevare, fornye og formidle kunnskapsressurser og kultur, for å stimulere den enkeltes verdiorientering og personlighetsutvikling, for å fungere uavhengig og kritisk i forhold til det øvrige samfunn og for å fremme demokrati og likestilling mellom kvinner og menn, mellom sosiale grupper, landsdeler, generasjonene og i det internasjonale samfunn".

Faglig fremdrift

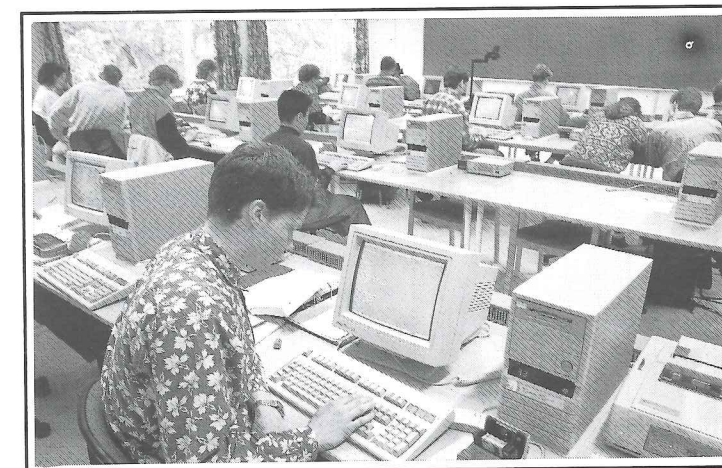
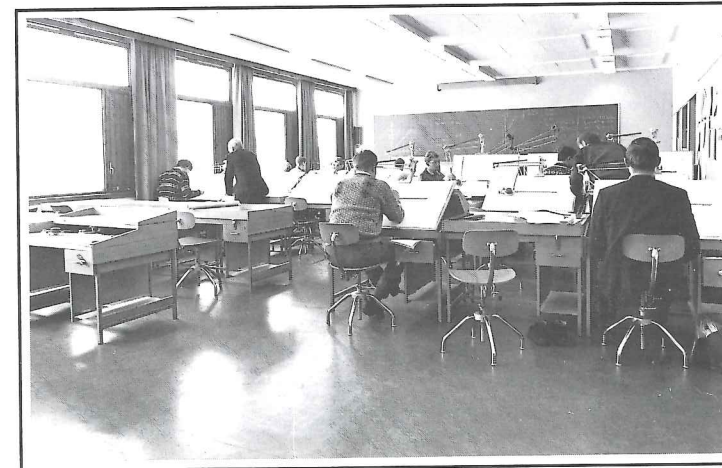
Allerede ved overgangen til høyskole i 1977 hadde AID et nokså differensiert studietilbud, knyttet til ingeniørutdannelsen. Men i årene fremover var man ikke bare opptatt av å konsolidere stillingen - man satte også meget inn på å utvide fagkretsen med nye studieretninger.

Et viktig mål i denne forbindelse var utbygging av ingeniørhøyskolen, som fremdeles utgjorde den vesentlige del av AIDs virksomhet. Etter et utall offentlige komitéutredninger var retningslinjene lagt i St. meld. nr. 89 (1979-1980). Departementet pekte her på at utviklingen i norsk næringsliv - spesielt innen petroleumsvirksomhet og datateknologi - tilsa en snarlig økning av utdanningskapasiteten. Man foreslo derfor en rekke tiltak for å styrke den høyere tekniske utdanning, bl.a. prøve-drift med treårig ingeniørutdanning ved ingeniørhøyskolene. Og som i 70-årene var det også her et helhetsperspektiv som ble lagt til grunn:

“Utdanningen i tekniske fag må også settes i sammenheng med sentrale samfunnsproblemer som økonomisk utvikling, sysselsetting, arbeidsmiljø, ressurstilgang og miljøbelastning”, skrev departementet. “Det er derfor viktig at høyere teknisk utdanning i nødvendig grad også trekker inn samfunnsfag og naturfag. Vi bør dertil være åpne for nye utdanningsveier med utradisjonelle kombinasjoner av tekniske fag og andre fag, som kan bidra til å sette teknologien inn i sin samfunnsammenheng”.

Den teknologiske utvikling har gått raskt i skolens 25-årige historie.

Øverst fra en av tegnesalene på slutten av 60-tallet med sammenleggbare ingeniørbord. Bildet under viser dagens "klasserom" hvor datamaskinene har overtatt. Foto (nederst): Erik Holand.

Ved AID ble departementets intensjoner fulgt opp bl.a. gjennom en meget variert kursvirksomhet som ved inngangen til 1980-årene spente fra språkfag og organisasjon og ledelse til ulandsteknologi og naturvitenskap.

Skolen hadde to hovedfunksjoner, grunnleggende utdanning innen ingeniør- og distriktshøyskolesystemet og dertil videreutdanning innen det regionale høyskolesystemet. I den førstnevnte kategori inngikk de toårige studier i bygg- og anleggsteknikk, elektronikk og maskinteknikk og det treårige studium i teknikk/økonomi. Den andre kategorien omfattet en serie ettårige studier i industriell elektronikk, kommunalteknikk, marin teknologi, økonomi og ergonomi. Dessuten ble gitt

videreutdanning for ingeniører som ville kvalifisere seg for opptak i tredje årskurs ved Universitetet i Trondheim (NTH).

I 1983 gikk høyskolen over til treårig integrert ingeniørutdanning i elektronikk. I 1984 ble det satt i gang et treårig ingeniørstudium i datateknikk, og året etter ble innført treårig integrert ingeniørutdanning i maskinfag med de to studieretningene generell maskin og marin teknologi. I 1986 startet man opp et treårig ingeniørstudium i flyteknikk sammen med Luftforsvarets tekniske skolesenter, Kjevik, og dessuten gikk høyskolen over til treårig integrert ingeniørutdanning i bygg- og anleggsteknikk. Dermed var alle ingeniørstudiene ved AID treårige.

Tallet på studenter hadde flatet ut fra 1979, men begynte etter få år å stige jevnt og nådde et halvt tusen i 1983. Det økende antall studenter ved skolen la press på hybelsituasjonen. Man hadde forlenget begynt å planlegge et tredje studenthjem (ved Terje Løvås' vei), og dette kunne tas i bruk i 1982. Stiftelsen Studenthjemmene ved AID disponerte nå 238 hybler og 30 leiligheter. Noen år senere (1989) ble Løvås studenthjem utvidet med ytterligere 28 hybler og 7 leiligheter. Likevel var en stor del av studentene avhengige av privat innlosjering, og skolen drev sin egen hybelformidling foran hvert høstsemester.

Men langt mer presserende var plassmangelen ved selve skolen. I 1983 måtte man ty til leide lokaler i Terjesen trafikkskole (senere også i FOU-bygget), foruten at høgskolestyrets sekretariat ble flyttet fra AID til post- og politibygg ved Rutebilstasjonen.

Den eneste bygningsmessige tilvekst til skolen i 1970/1980-årene var et seksjonsbygg på ca. 450 kvm. (ferdig 1979) og et brakkebygg på ca. 360 kvm., oppført et par år senere. Seksjonsbygget inneholdt betong-, asfalt- og vannlaboratorium. Brakken ble bygget i samarbeid med Aust-Agder næringssselskap, og her fikk Aust-Agder fylkes laboratorium for vannanalyser sine lokaler.

Sammen med AIDs eget fagmiljø utgjorde dette vannlaboratoriet en betydelig faglig ressurs på området vann, avløp og renovasjon. Og ikke minst som en anerkjennelse av dette miljøet opprettet Norsk Institutt for Vannforskning (NIVA) en avdeling i Grimstad med tilknytning til AID.

Vitalt miljø og nytt skolebygg

Den vitalitet som i lange perioder hadde preget SØTS og senere AID, var også et iøynefallende trekk ved skolen utover i 1980-årene. Det ga seg uttrykk i hyppige fremdriftsplaner, et frodig studentliv og en mangfoldig utadrettet virksomhet.

Liksom lokaliseringen av en NIVA-avdeling i Grimstad var etableringen av den fylkeskommunale institusjonen Agderforskning en frukt av miljøet ved skolen. Og på det praktiske plan skjedde en stadig økning i omfang og art av de oppdrag som skolen påtok seg for næringslivet og den offentlige forvaltning. Oppdragene kunne være utviklingsarbeid i forbindelse med nye industriprodukter eller f. eks. målinger og kalkulasjoner ved anlegg av en ny vei eller til og med en flyplass.

I tillegg til at denne virksomheten spilte en stor rolle for kundene, fikk den økende betydning også for skolen i og med at prosjektoppgaver ble et mer og mer viktig ledd i undervisningen.

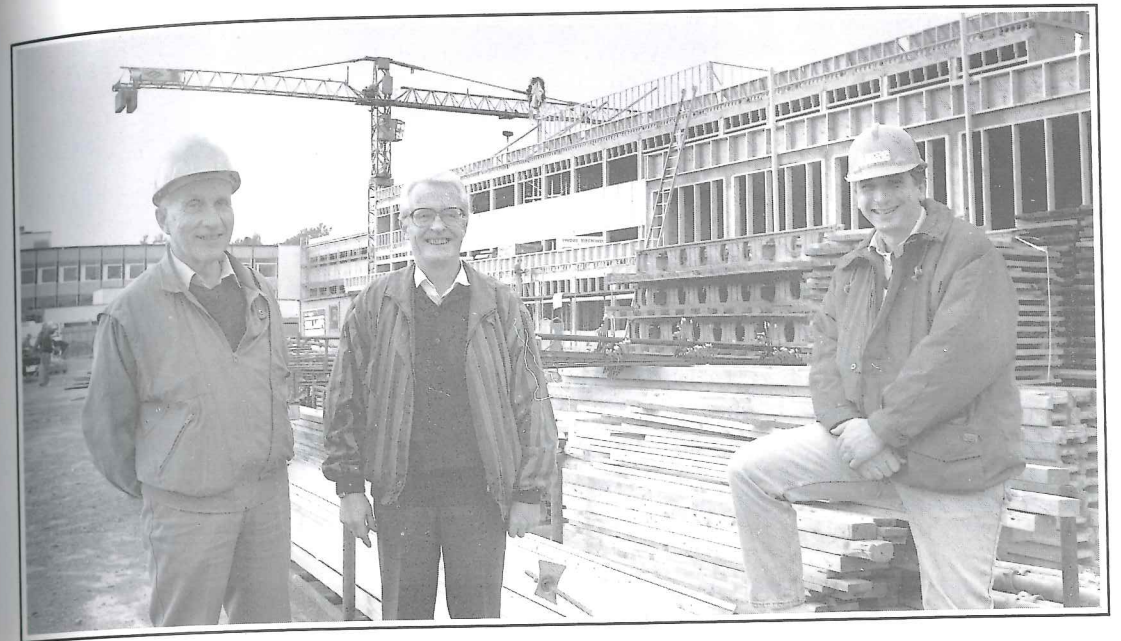
Men såvel i skolens drift som i den utadrettede service møtte man snart barrierer som ikke var lette å forsere. 1980-årenes tilbakeslag i samfunnsøkonomien satte snevre grenser for ressursbruken både når det gjaldt ansettelse, utstyr og ikke minst dekning av plassbehovet. Man strakte seg så langt man kunne for å imøtekomme tilstrømmningen av studenter, og si-

tuasjonen ble etter hvert uholdbar. I 1984 var det 585 studenter ved AID, mens de disponible lokaler bare var dimensjonert for ca. 350 studenter.

I skolens årsmeldinger ble plassmangelen påtalt gang på gang og i mer og mer alvorlige vendinger: "Dette bør nå ikke få fortsette lenger", lød det kategorisk i 1986. "AID må få realisert sine byggeplaner. Det er urett mot ansatte, studenter og mot arbeids- og næringsliv i vår landsdel at høyskolen nå strupes fordi man mangler lokaler som gir rimelig arbeidsmiljø og utviklingsmulighet. - Høyskolen kunne bevare pågangsmotet og tolerere trangboddheten hvis man visste at tempoplanen i byggesaken ble holdt, men hvis AID nå igjen blir holdt tilbake, vil mismotet blant medarbeiderne spre seg. - En slik utbygging ved AID vil ikke bli noen feilinvestering fra statens side, - det kan garanteres mer enn fullt hus fra den dagen man flytter inn!"

Byggeplanene var faktisk like gamle som AID, men i 1986 var man iallefall kommet så langt at både romprogram og byggeprogram hadde fått myndighetenes godkjenning. To år senere ga Stortinget en foreløpig bevilgning på 18 mill. kroner til prosjektet, og grunnarbeidene kunne begynne. På det forbered-

Trangboddheten var stor midt på 1980-tallet, - det var så godt som bare ståplass igjen. Takket være rask gjennomføring av rom- og byggeprogram kom en raskt igang med byggeprosessen etter at Stortinget i 1988 ga klarsignal. Rektor Karen Junker Ohldieck og direktør Carl Erik Engh bekrefter at alt går etter planen.

*Bygget tar form.
Fra v. prosjektleder Inge Dahl,
SBED, arkitekt Paul Cappelen
og anleggsleder Finn Ljøsne,
Selmer Sørlandet A/S.*

ende stadium var et brukerutvalg i funksjon, og senere ble oppnevnt en prosjekteringsgruppe, hvor arkitekt og konsulent deltok sammen med representanter for skolen og Statens bygge- og eiendomsdirektorat.

I 1992 var bygget klart til innflytting. Det har kostet ca. 84 mill. kroner og betyr en tilvekst på omtrent 7700 kvm., nær en fordobling av det tidligere gulvareal, så AID nå disponerer ca. 14 500 kvm. på Fagervold.

Bygget er tegnet av Interarkitekt A/S ved siv. ark. Paul Cappelen, som også stod for det gamle skolebygget, og hovedentreprenør har vært Selmer Sørlandet A/S.

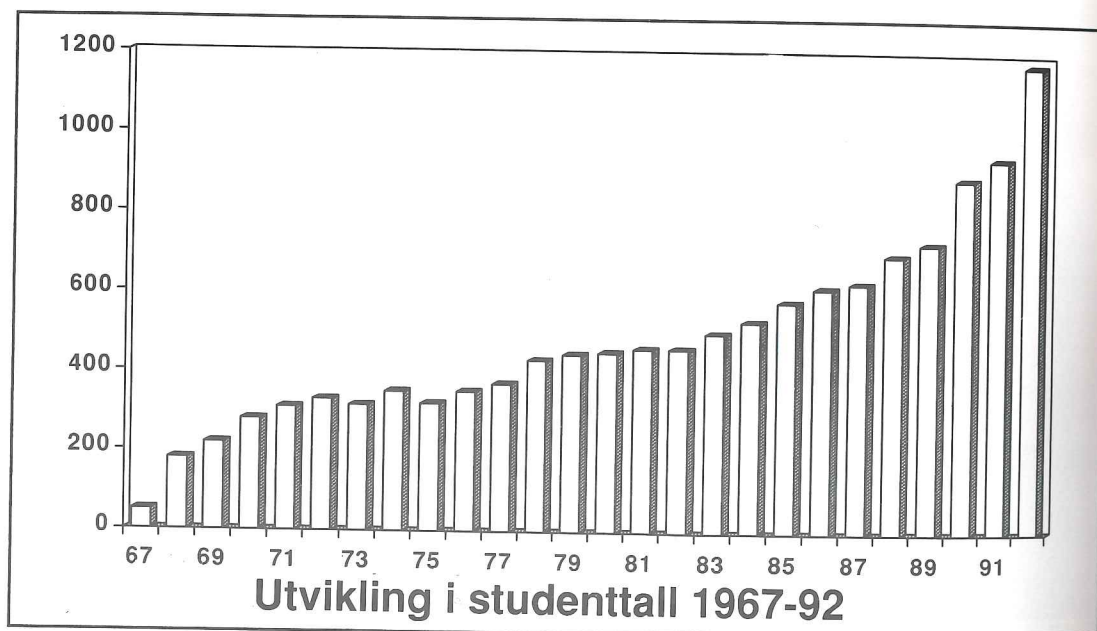
Arkitekten har løst oppgaven med et langstrakt tilbygg mot nord, modulert i flere enheter som danner en variert og spillende bygningsmasse under åsryggen bakenfor. Og de enkle, men representative interiørene har allerede fått en iøynefallende kunstnerisk utsmykning, finansiert ved en bevilgning på 400 000 kroner fra Utsmykningsfondet for nye statsbygg. I foajéen faller blikket på Marit Tingleffs store veggdekorasjon i glaserte fliser, og i kantinen litt lengre inne i bygningen står vi overfor Kjell Nupens triptykon av abstrakte malerier, farvesterke og

Kunst skal engasjere, og den kunstneriske utsmykning av AID har alltid skapt debatt. Irma Salo Jägers "Den hemlige skrift" i kantinen i "gammelbygget" ble i sin tid heftig diskutert, og utsmykningen av "nybygget" satte igang en ny debatt.

ekspressive. Videre skal vestibylene i annen og tredje etasje prydes med malerier av Ronald Jacobsen etter motiver fra Biodden og Grimstad havn.

Men som en av talerne sa da SØTS ble innviet for nesten 25 år siden: En slik skole blir aldri ferdig. Selv om det nye tilbygget skulle være en løfterik løsning på plassproblemene, ligger nye utfordringer like om hjørnet. Høstsemesteret 1992 begynte med ca. 1200 studenter og omkring 160 ansatte, derav nesten 90

AID, avd. Arendal

lærere. Og driftsbudsjettet er over 50 mill. kroner. Virksomheten ved AID er allerede i ferd med å vokse ut over sine nye rammer.

1. januar 1990 ble Agder maritime høyskole, Arendal, lagt inn under AID, og 1. januar året etter kom Statens gartnerskole, Dømmesmoen, med i systemet. Dette betydde en interessant faglig utvidelse i tillegg til de nye studietilbud som er lansert ved skolen på Fagervold i de senere år, deriblant miljø, teknisk eksport og telematikk.

Fra Dømmesmoen. Rektor Egil Hansen sammen med en gruppe studenter.

*AID's grønne avdeling
Dømmesmoen - en av Grimstads
turistattraksjoner der den ligger
på toppen av raet med 49
gravhauger og en unik
blomsterprakt sommerstid.
Foto: Hans Otto Svendsen.*

Statens gartnerskole ved rektor Egil Hansen tok selv initiativet til å bli med i høyskolesystemet. Skolen er blitt AIDs "grønne" avdeling, som er tillagt første undervisningsår ved Norges Landsbrukshøgskole i fagene hagebruk, landskapsarkitektur og økonomi og ressursforvaltning. Ellers tilbys bl.a. DH-studier i hagebruk /økonomi.

Ved siden av undervisningen og den eksterne service er forskning en viktig oppgave ved ingeniør- og distriktshøgskolen: Som det ble understreket i St. meld. nr. 17 (1974-1975), er forskningen både en verdi i seg selv, en samfunnsnødvendighet og et pedagogisk virkemiddel. Den er forutsetningen for den oppgave som institusjonene skal ha med hensyn til formidling av ny kunnskap i samfunnet.

På AID er det utviklet et aktivt forskningsmiljø rundt i avdelingene, både innen ren grunnlagsforskning og på mer matnyttige premisser. Dette arbeidet er spesielt viktig - og krevende - i våre dager, da "paradigmeskifte" er blitt et moteord, og ny erkjennelse gjør seg gjeldende på så mange områder.

Karakteristisk for situasjonen er en anekdote om Albert Einstein. Det fortelles at da han en gang hadde levert årets eksamensoppgaver til sin sekretær, kom hun styrtende og gjorde oppmerksom på at det var de samme oppgavene som året i forveien. "Det er riktig", sa Einstein. "Men svarene er nye".

Offisiell åpning av nybygget:

Starter på ny AID-etasje til våren

Nybygget ble tatt i bruk ved semesterstart - 91. Offisiell overtagelse var 24. sept. 1991, og departementet ved statssekretær Randi Øverland overrakte en "gave" i form av en ny etasje. Den nye etasjen, som ble påbegynt høsten - 92 blir på 700 kvm., og skal brukes til kontorer og undervisningsrom.

Skole og samfunn

Agder ingeniør- og distriktshøgskole hører til de institusjoner som står i nær vekselvirkning med samfunnet omkring. Dette synes å ha vært et gjennomgående trekk ved skolen helt siden de første år ved SØTS. Et kontaktorgan, "Sørlandskomiteén", ble straks opprettet for å registrere behovet for etterutdanning i næringslivet og gjøre skolens kursvirksomhet mest mulig aktuell. Dertil kom den praktiske service som skolen i alle år har kunnet yte overfor industri og offentlig forvaltning. Dette samvirke ble ekstra intimt ved at prosjektoppgavene etter hvert fikk en viktig plass i undervisningen.

Da så tanken om det regionale distriktshøgskolesystemet vant frem, var det med et lignende siktepunkt for øye. De nye høyskolene skulle være et middel til å spre kompetanse og dekke utdanningsbehovet i landsdelene ut fra de aktuelle samfunnsmessige vurderinger. Og fagkretsen ved AID er derfor blitt en refleks av de kompetansekrav som utviklingen har ført med seg.

De tilbud som skolen gir, blir i høy grad utnyttet av landsdelens ungdom. Ved SØTS kom brorparten av elevene fra Agderfylkene, og slik er det også ved AID i dag. Særlig er Aust-Agder sterkt representert blant studentene.

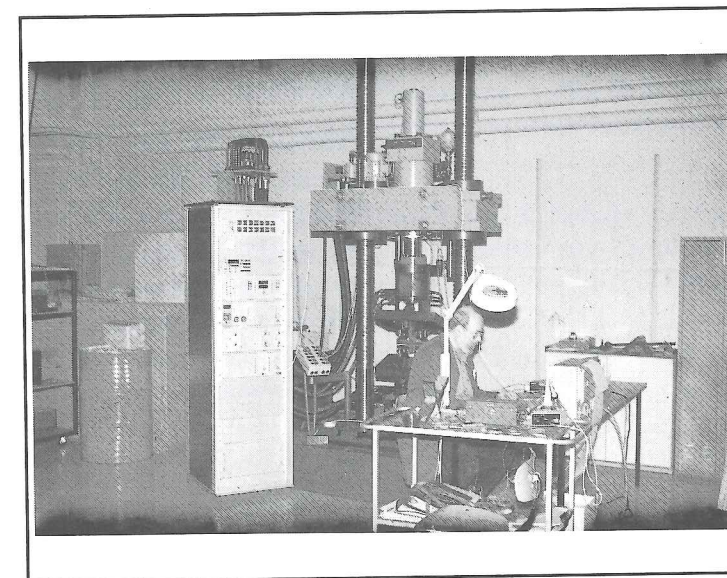
AID er blitt en stadig viktigere vekstfaktor på Sørlandet, både økonomisk og kulturelt. Mindre har nok skolen betydd i den

Moderne styring av maskineriet i kjølecontainere skjer nå ved avansert bruk av microprosessor. Dette styringssystemet som en ser under montering er utviklet i et samarbeid mellom høyskolen og bedriften Finsam A/S.

løpende samfunnsdebatt og i den overskuende kulturelle kritikk. Med sine dimensjoner og store kunnskapsressurser sier det seg selv at AID spiller en avgjørende rolle i lokalsamfunnet.

Da Grimstads borgere i april 1963 slapp begeistringen løs i glede over at byen skulle få Sørlandets tekniske skole innen sine grenser, var det med god grunn. SØTS og arvtageren AID har vært hovedmotoren i den utvikling som har funnet sted i dette distriktet de siste tiår.

En dynamisk strekkprøvemaskin på maskinlaboratoriet. Testing og FOU-virksomhet i forbindelse med sveiste konstruksjoner i off-shore sammenheng er en viktig aktivitet ved høyskolen.

Studentaktiviteter

*“Her er så lunt og koselig
- og rike tradisjoner.
Vi håper du vil like deg
Blant myke, bløte toner!”*

Med disse hyggelige linjene i en prolog av Borghild Finsland ble et av de første elevkullene ved SØTS ønsket velkommen til Grimstad. Men byen var liten, og studentene ble snart mange, så vilkårene kunne nok kjennes litt utilstrekkelige.

“Grimstad har som kjent få tilbud på fornøysessektoren sammenlignet med andre studiesentra, og tilbudene er ikke blitt flere”, lød et hjertesukk fra Studentforeningen i slutten av 70-årene. “Men ettersom en av studentene har gått til anskaffelse av en buss, har vi nå en mye bedre mulighet til å ta i bruk tilbudene andre steder, i første rekke Kristiansand og Arendal”. Bussen, som fikk det noe gåtefulle navn “Bøgen”, utvidet aksjonsradien betraktelig og ble et populært fremkomstmiddel. I det hele var nok forholdene slik at de oppmuntret studentenes eget initiativ. Krodrift og annen sosial virksomhet så dagens lys, og ikke minst gjennom “Spadser & Samhold” søkte man å styrke kontakten mellom studentene og mellom studentene og de fastboende.

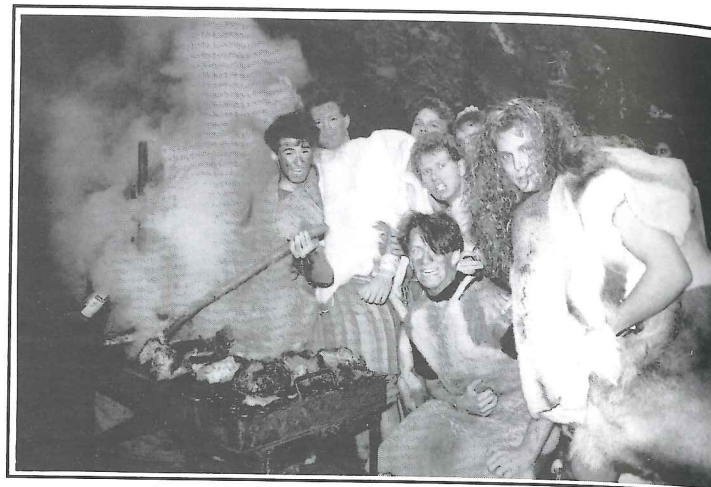

Studentene har satt sitt preg på byen. Korpset Ohmp & Blæds er meget populære, og brukes ved mange av byens arrangement. Deres friske spillestil og totale mangel på evne til å marsjere i takt skaper smil og stemning.

Grimstad hadde i seg selv kvaliteter som kunne virke attraktive for den utdanningsøkende ungdom. Et lite miljø gir gode betingelser for arbeidskonsentrasjon. Dessuten bød Grimstad på ekstra fine muligheter til sport og friluftsliv. Og byens senere utvikling har gått i studentenes favør med et mer og mer variert kulturliv og flere og flere tilbud når det gjelder adspredelse og fornøyelser. Når studentene blir spurt om hvorfor de har søkt til Grimstad, er det først og fremst miljøet og trivselsfaktoren som blir understreket.

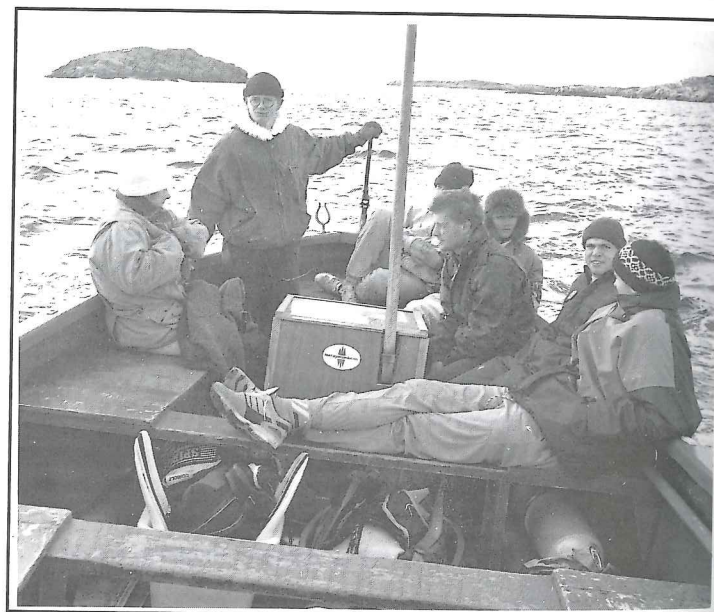
I mange år var Aulaen på SØTS den kulturelle storstue i distriktet med teaterforestillinger, konserter osv. Denne funksjonen er nå overtatt av Kulturhuset, men i og med studentenes aktivitet er AID blitt en betydelig faktor i det lokale kulturliv. Studentene med sine forskjellige arrangementer, foredrag, utstillinger, revyer osv. når et bredt publikum. Det samme gjelder Radio AID og kanskje særlig Ohmp & Blæds. “Skolens fasjonable og udødelige studentorkester” som de friske filharmonikerne betegner seg selv, er blitt et skattet fenomen i Grimstad, enten det er ved festlig oppmarsj i gatene, de årlige korpsseminarene som orkestret holder, eller ved de mer

"Hulefest" under studentuka i 1990. Villmennene har samlet seg rundt matfatet i tilfluktsrommet i Kirkebakken.

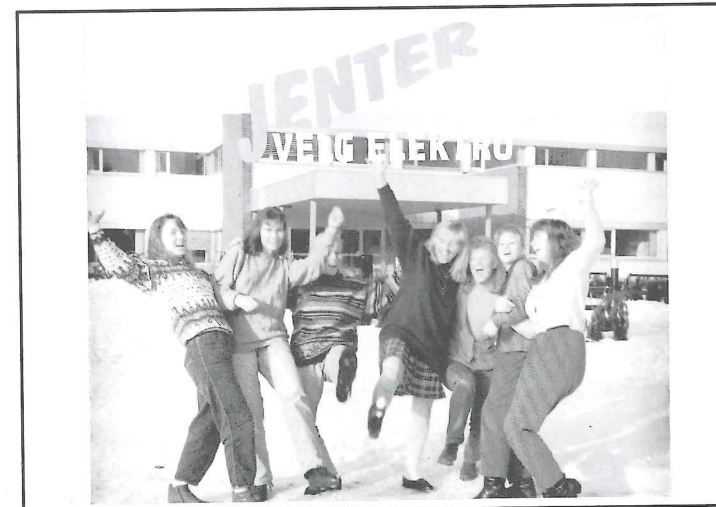
høytidelige anledninger. Som Guinness' rekordbok kan fortelle, har man til og med fostret en verdensmester i utholdende tubaspill.

I 1981 bestod Ohmp & Blæds av "22 musiserende medlemmer samt to sparkepiker og en fanebærer", heter det i årsrapporten. Denne sammensetningen er i for seg ikke så oppsiktsvekkende, men det er grunn til å legge merke til at også jentene var kommet med den gang. Til langt ut i 70-årene hadde elevmiljøet ved

AID dykkerklubb på tur i egen båt. Dykkerklubben står også for den årlige Operasjon Sjørusken, og rydder opp i havnebassenget.

AID er ikke lenger mannsdominert. Jentene har etterhvert satt sitt preg på høyskolen, og mer skal det bli. Avd. for elektronikk laget i år egen brosjyre, nettopp for å få flere kvinnelige studenter.

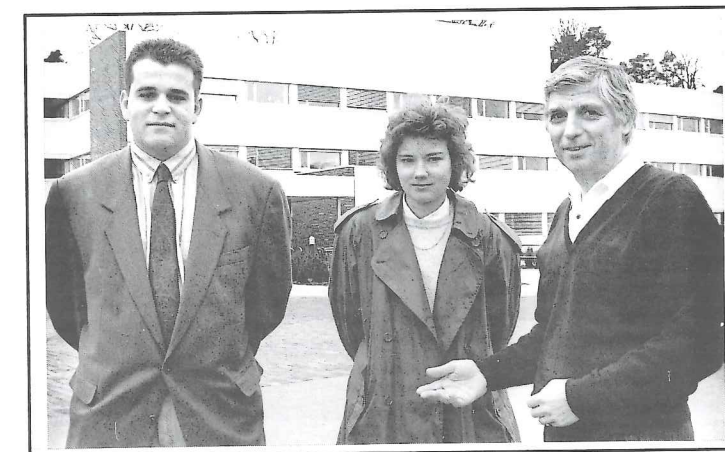

SøTS et fullstendig maskulint preg, og det var først i 80-årene at jentene virkelig gjorde seg gjeldende. Nå utgjør kvinnene vel en fjerdedel av studentene ved AID.

I 1970-årene begynte skolen også å få internasjonale trekk. Siden den tid har den hatt et stort antall utenlandske studenter, ikke bare fra uland. I en periode var det en betydelig islandsk kontingent ved skolen.

Både som institusjon og ved enkeltmenneskers innsats har SøTS/AID vært bestemmende for Grimstads egenart. Studenter og ansatte ved Agder ingeniør- og distriktshøgskole utgjør i 1992 nesten ni prosent av kommunens befolkning, og dette ressurssterke innslaget er et stort samfunnsmessig aktivum.

Norge er knyttet til EF-programmet ERASMUS (European Community Action Scheme for the Mobility of University Students) gjennom EFTA, og AID fikk i april i år æren av å ta imot de to første utenlandske utvekslingsstudentene som kom til Norge. Stephane Guy og Laurence Dütrois ble ønsket velkommen av førstemannuensis Per-Anders Havnes (t.h.).

Ansatte i 1967

ved studieårets begynnelse

Akselsen, Reidar	lektor
Aspen, Johan S.	hovedlærer
Grude, Einar	rektor
Leere, Eljar Å.	lektor
Nilssen, Bernt Velle	lektor
Teller, Kjell	laborant

Ansatte i jubileumsåret 1992

Aanonsen, Kåre	Fagarbeider	Bodvin, Marit Paulsen	Laborant
Aas, Ola Torkild	Rektor	Borgeraas, Torbjørn	Høgskolelektor
Aasheim, Bjørg	Avdelingsingeniør	Brautaset, Knut	Høgskoledosent
Aasland, Dag	Førstemanuensis	Brinch, Anne Mette	Høgskolelærer
Akselsen, Reidar	Høgskolelektor	Bringaker, Bjørn	Høgskolelektor
Alvik, Øystein	Høgskolelektor	Brufloot, Jorunn	Fullmektig
Andersen, Gerd	Bibliotekar	Børretzen, Bjørg	Førstefullmektig
Andersen, Idar	Høgskolelektor	Christensen, Sigurd	Høgskolelektor
Andersen, Paul B.	Høgskolelektor	Colbjørnsen, Arild	Førstemanuensis
Andreassen, Jan Erik	Amanuensis	Conway, John T.	Høgskolelektor
Arentzen, Paul	Høgskolelektor	Costa, Oddny	Renholdsbetjent
Ask, Bodil	Amanuensis	Egeland, Sigrid Karina	Renholdsbetjent
Asphaug, Tor	Førstemanuensis	Eide, Tor Harald	Ingeniør
Assev, Sigurd	Amanuensis	Eikenes, Tore	Ingeniør
Baardsen, Sigrunn Haga	Førstefullmektig	Einarsen, Janny	Førstefullmektig
Bach, Sverre	Høgskolelektor	Engh, Carl Erik	Direktør
Bakke, Jan Oddbjørn	Høgskolelærer	Eriksen, Kari Ritter	Amanuensis
Bakken, Ove Kjell	Høgskolelektor	Eskedal, Torvald	Høgskolelektor
Bang, Ørnulf	Høgskolelektor	Espeland, Helmer	Høgskolelærer
Bartholdsen, Willy	Høgskolelektor	Fanghol, Arnfinn	Ingeniør
Bell, Harald	Høgskolelektor	Fløistad, Jon	Amanuensis
Berg, Gudmund	Amanuensis	Fuller-Gee, Michael James	Høgskolelektor
Berthelsen, Anne-Liv	Førstefullmektig	Gjelsten, Nils Gunnar	Høgskolelektor
Berthelsen, Harald	Konsulent	Gjertsen, Liv Berg	Bibl. fullmektig
Bjørkli, Hallvard	Høgskolelærer	Gonzales, Jose J.	Høgskoledosent

Grelland, Hans H.
Grundekjøn, Ole T.
Grøm, Signe
Gundersen, John Nitter
Gunvaldsen, Ivar
Guttormsen, Aslaug
Haglund, Arild
Hall, Randi Rosenberg
Hansen, Egil
Hansen, Rune
Haug, Arne
Haugland, Folke
Haugum, Tore
Havnes, Per-Anders
Heen, Ole G.
Herset, Evy Monsen
Hjetland, Øystein
Hobbesland, Heidi
Hodnebrog, Torfinn
Hodt, Astrid Havstad
Hogstad, Per H.
Holen, Bjørgulv
Hushovd, Per
Hvass, Ole
Hveding, Ingvild
Høiby, Ove
Håberg, Odd
Håland, Inger Johanne
Jacobsen, Jacob
Jansen, Kirsten
Jenssen, Jan Inge
Johannessen, Else A.
Johansen, Anne Sætra
Johnsen, John Birger
Johnsen, Ragnar
Johnsen, Wenke
Jong, Evy de
Jortveit, Trygve
Jørgensen, Jørn
Knutsen, Bente
Knutsen, Håkon
Knutsen, Per Dan
Knutsen, Turid
Konnestad, Maryanne
Konnestad, Morgan

Førsteamanuensis
Høgskolelektor
Førstesekretær
Høgskolelektor
Førsteamanuensis
Renholdsbetjent
Høgskolelektor
Amanuensis
Avdelingsleder
Avd. ingeniør
Førstekonsulent
Førsteamanuensis
Høgskolelektor
Førsteamanuensis
Driftsbetjent
Renholdsbetjent
Høgskolelektor
Høgskolelektor
Amanuensis
Fullmektig
Høgskolelektor
Ingeniør
Avdelingsingeniør
Høgskolelektor
Avdelingsingeniør
Høgskolelektor
Avdelingsingeniør
Amanuensis
Høgskolelektor
Renholdsbetjent
Amanuensis
Renholdsbetjent
Førstefullmektig
Høgskolelærer
Høgskolelektor
Gartner
Høgskolelærer
Høgskolelektor
Inspektør
Førstefullmektig
Fagarbeider
Høgskolelektor
Høgskolelektor
Gartner
Høgskolelektor

Kvamme, Birger
Landrø, John
Lange, Anne Lise de
Langemyr, Arild
Langerød, Sigurd
Larssen, Lars
Lassen, Tom
Leere, Eljar Å.
Lehrmann, Grete
Leifsen, Kristen
Leikanger, Tore
Lien, Bjarne
Lieng, Knut
Lindemann, Bjørn
Line, Lars
Linjord, Arne
Løvik, Tone
Madshaven, Anders
Madshaven, Nils Johan
Magelssen, Morten
Magnussen, Else M.
Martinsen, Idar Magne
Marum, Svein
Melby, Terje Staale
Moy, Esben
Neset, Gunn L.
Nielsen, Henrik Kofoed
Nyvold, Marianne G.
Nærbø, Rune Ringen
Næss, Knut Willy
Ofstedahl, Gunnar
Oland, Anne-Lise
Oland, Gunnar
Oleshchuk, Vladimir A.
Olsen, Annabell
Olsen, Einar M.
Opland, Reidar
Ottestad, Morten
Parr, Grethe
Pedersen, Per Egil
Pettersen, Åse
Qvigstad, Einar
Randøy, Trond
Rosåsen, Emma
Salvesen, Per Salve

Amanuensis
Høgskolelektor
Førstesekretær
Høgskolelektor
Høgskolelektor
Gartner
Høgskoledosent
Inspektør
Høgskolelektor
Høgskolelærer
Høgskolelektor
Førstekonsulent
Avdelingsingeniør
Avdelingsingeniør
Høgskolelektor
Høgskolelektor
Førstefullmektig
Fagarbeider
Fagarbeider
Avdelingsingeniør
Renholdsbetjent
Høgskolelærer
Førsteamanuensis
Avdelingsingeniør
Betjent
Renholdsbetjent
Førsteamanuensis
Fullmektig
Gartner
Avdelingsingeniør
Amanuensis
Husholdsbestyrer
Gartner
Høgskolelektor
Konsulent
Ingeniør
Høgskolelektor
Høgskolelektor
Bibliotekleder
Amanuensis
Renholdsbetjent
Avdelingsingeniør
Amanuensis
Renholdsbetjent
Avdelingsingeniør

Samuelsen, Egil
Sandvik, Kåre
Sigmond, Per
Sinha, Atin K.
Skaug, Kjell E.
Skei Tora
Skjeggerud, Kjell
Skretting, Magnar
Smith, Kathrine
Soland, Lars
Solheim, John E.
Solumsmo, Nina Beate
Stiansen, Karin
Storvik, Paul
Svendal, Atle
Svendsen, Catherine E.
Svendsen, Hans Otto
Sørensen, Per
Sørland, Jon
Terjesen, Ellen

Høgskolelærer
Høgskolelektor
Høgskolelektor
Førsteamanuensis
Høgskolelektor
Renholdsbetjent
Høgskoledosent II
Høgskoledosent II
Ingeniør
Høgskolelektor
Konsulent
Gartner
Renholdsbetjent
Førsteamanuensis
Amanuensis
Førstefullmektig
Høgskolelektor
Høgskolelektor
Førsteamanuensis
Renholdsbetjent

Tharaldsen, Evy
Tharaldsen, Greta
Taraldsen, Ingebjørg
Thomassen, Astrid
Torkildsen, Vera
Tranberg, Bent
Tveit, Marit Gunn
Tveit, Per
Tveit, Tore
Tveitereid, Morten
Vaaje, Audhild
Vestøl, Per Asbjørn
Våge, Magne M.
Wirak, Erling Dag
Wu, Hong
Ødegaard, Ester
Ødegaard, Reidar
Øiestad, Gunhild
Øvertun, Marit
Ås, Toralv

Renholdsbetjent
Renholdsleder
Fullmektig
Renholdsbetjent
Konsulent
Ingeniør
Gartner
Høgskoledosent
Avdelingsingeniør
Høgskoledosent
Førsteamanuensis
Høgskolelektor
Høgskolelektor
Høgskolelektor
Førsteamanuensis
Helsesøster
Høgskolelektor
Renholdsbetjent
Ingeniør
Ingeniør

Driftspersonale ansatt av SBED

Friis-Jacobsen, John
Holther, Jan
Tharaldsen, Sven E.

Driftsleder
Driftstekniker
Driftsbetjent

Studietilbud i jubileumsåret

Høgskolen er ansvarlig for yrkesrettet utdanning innen ingeniør- og distrikts-
høgskolesystemet:

INGENIØRUTDANNING

3-årig

Byggteknikk
Datateknikk
Elektronikk
Elkraftteknikk
Fly- og hurtigbåtteknikk
Landskapsteknikk
Maskinteknikk
Miljøteknikk

2-årig for fagskolekandidater

Byggteknikk
Maskinteknikk
Elektronikk
Elkraftteknikk

DISTRIKTSHØGSKOLE- STUDIER

3-årig

Teknisk-økonomisk studium
Teknisk eksport
DH-studium i hagebruk/økonomi

2-årig

Bedriftsøkonomisk studium
DH-studium i hagebruk/økonomi

1-årig

Bedriftsøkonomisk studium

1-ÅRIG VIDEREUTDANNING

Telematikk
Datateknikk
Økonomi for ingeniører
Eksport for ingeniører
Personalledelse og kompetanseutvikling

VIDEREGÅENDE UTDANNING - DØMMESMOEN

VK I - Hagebruk
VK II - Hagebruk

OPPDRAKSUNDERVISNING

Første studieår for Norges Landbrukshøgskole
Hagebruk
Landskapsarkitektur
Økonomi/ressursforvaltning